

«Інновація студента»

**«ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ
ЯК ЗАСІБ НАВЧАННЯ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ»**

2019 рік

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНИЙ КОНТЕНТ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ	6
1.1. Сутність понять «технологія», «педагогічна технологія», «інноваційна технологія» у науковій літературі.....	6
1.2. Особливості використання інноваційних технологій в освітньому процесі ЗВО.....	12
РОЗДІЛ 2. ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНА ПЕРЕВІРКА ЕФЕКТИВНОСТІ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НАВЧАННЯ У СТУДЕНТІВ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ ЗВО.....	20
2.1. Науковий потенціал інноваційних технологій для активізації навчальної роботи студентів.....	20
2.2. Методика проведення формувального експерименту та його ефективність.....	26
ВИСНОВКИ.....	31
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	34
ДОДАТКИ.....	39

ВСТУП

На сучасному етапі розвитку нової української освіти перспективним є пошук інноваційних шляхів її розвитку. У зв'язку з європейським вектором розвитку сучасної вищої освіти потребують змін підходи до навчання студентської молоді. Інноваційні технології сьогодні є поширеними і необхідними. Їх використання зумовлене процесами модернізації вищої освіти, зростанням їх ролі.

Необхідність інноваційного підходу до освітнього процесу підтверджується на законодавчому рівні (Закони України «Про освіту», «Про вищу освіту» та ін.). Українська вища школа зобов'язується реформувати національну систему освіти в контексті впровадження інновацій, «органічного поєднання в освітньому процесі наукової та інноваційної діяльності як невід'ємної складової освітньої діяльності» [36].

Це стосується всіх ЗВО, у тому числі і педагогічних. Свідченням цього є той факт, що питання інноваційних технологій навчання в сучасному ЗВО проаналізовано О. Адаменко [3], І. Дичківською [14], С. Карпенчук [22], А. Нісімчук [29], О. Пехотою [32], О. Янкович [49] та ін.

Проблематику педагогічної інноватики розглядали чимало вчених і педагогів-дослідників, зокрема В. Бондар [6], І. Підласий [33], Н. Тарадюк, О. Панасюк [45], М. Чепіль [47] та ін.

Аналіз літератури з проблеми дослідження та вивчення досвіду навчання студентської молоді в Україні допомогли виявити суперечності між наявністю значних змін у процесі підготовки студента в умовах сучасного освітнього простору та недостатньою вивченістю цієї проблеми на тлі актуальних завдань сучасного ЗВО.

Теоретичні надбання та позитивний досвід щодо використання новітніх педагогічних технологій у процесі навчання студентів, їхня значимість у єдиному європейському просторі вищої освіти в поєднанні зі зростаючою актуальністю цієї проблеми в Україні, зокрема ЗВО педагогічного спрямування й зумовили вибір теми наукової роботи.

Мета дослідження – розробити й експериментально перевірити модель організації навчання студентів засобами інноваційних технологій.

Завдання дослідження:

- розкрити суть понять «технології», «педагогічні технології», «інноваційні технології» у науковій літературі;
- проаналізувати роль інноваційних технологій під час навчання у ЗВО у контексті розвитку європейської освіти;
- з'ясувати критерії, показники і рівні організації навчання засобами інноваційних технологій;
- експериментально перевірити модель організації навчання засобами інноваційних технологій.

Об'єкт дослідження – навчальний процес у ЗВО.

Предмет дослідження – інноваційні технології як шлях інтенсифікації навчання студентів педагогічних спеціальностей.

У процесі розв'язання поставлених завдань використовувалися такі **методи дослідження**: теоретичні – аналіз наукової літератури, документальної бази з питань дослідження, моделювання; емпіричні – тестування, анкетування, аналіз результатів діяльності, бесіди, вивчення та узагальнення досвіду роботи зі студентами; експеримент, методи статистичної обробки експериментальних даних.

Наукова новизна роботи полягає в обґрунтуванні особливостей і моделі організації навчання студентів засобами інноваційних технологій; розробці методичних рекомендацій щодо використання інноваційних технологій у навчальному процесі ЗВО.

Практичне значення дослідження. Матеріали наукової роботи можуть бути використані в практиці роботи викладачів педагогіки, зокрема, при оновленні змісту навчальних курсів («Педагогіка (у тому числі педагогічна майстерність)», «Педагогіка вищої школи» тощо).

Експериментальна база дослідження. Експеримент проводився зі студентами першого (бакалаврського) рівня факультету іноземних мов

спеціальності «Середня освіта (англійська мова і література)» денної форми навчання ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника».

Апробація результатів роботи. Результати дослідження, викладені в науковій роботі, доповідалися на Всеукраїнській науково-практичній конференції «Професійна підготовка фахівців у вимірі нових освітніх реалій (11. 10. 2018 р).

Публікації. Основні результати наукової роботи викладено у 2 наукових публікаціях.

Загальна характеристика структури й обсягу наукової роботи. Робота складається зі вступу, двох розділів, висновків, списку використаних джерел (54), 7 додатків.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНИЙ КОНТЕНТ ІННОВАЦІЙНИХ ПЕДАГОГІЧНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

1.1. Сутність понять «технологія», «педагогічна технологія», «інноваційна технологія» у науковій літературі

Сучасний стан розвитку вищої освіти вимагає перегляду понять і підходів до роботи зі студентами. Вища школа неухильно працює над розробкою нових технологій навчання, що обумовлено необхідністю модернізації системи освіти. Саме сучасні технології здатні забезпечити результативність освітнього простору.

Питання інноваційних технологій навчання неодноразово аналізувались науковцями С. Вітвицькою, А. Нісімчуком, О. Падалко, О. Пехотою, І.Смолук [9; 28; 29; 32; 41] тощо.

Як відомо, без впровадження в навчальний процес інноваційних технологій майже неможливо досягнути певного рівня фахових компетентностей. Зарубіжні вчені Дж. Керолл, Б. Блум, Д. Хамблін, Г. Гейс, В. Коскареллі та ін. працювали над питаннями технологій навчання.

У контексті роботи доречним є аналіз тлумачення «технологія». У тлумачному академічному словнику української мови зазначено: «Технологія - сукупність знань, відомостей про послідовність окремих виробничих операцій у процесі виробництва чого-небудь» [8].

Сучасні зарубіжні й українські науковці під технологією розуміють: «засоби, породжені технологічною революцією, що можуть бути використані з навчальною метою, і систематична діяльність з планування, здійснення й оцінювання всього навчального процесу, викладена в рамках конкретної мети, вона заснована на результатах дослідження навчального процесу і комунікації й використовує поєднання людських і матеріальних ресурсів для досягнення ефективного навчання» [1]. Складові технологій співвідносились із структурними компонентами навчання (цільовий, змістовий, оцінювальний, корекційний тощо). Саме тому, чимало вчених ототожнюють освітню й педагогічну технології.

Для подальшого розуміння проблеми інноваційних технологій варто проаналізувати термін «педагогічна технологія». Вчені [1; 6; 9; 17; 18; 20] наголошують, що на сьогодні немає прийнятого і єдиного розуміння даного визначення.

Педагогічна технологія - це певні правила, прийоми, які впливають на навчальний процес. Нам імпонують зарубіжні тлумачення педагогічної технології як «виявлення принципів і розробка прийомів оптимізації освітнього процесу шляхом аналізу факторів, що підвищують освітню ефективність, шляхом конструювання і застосування прийомів і матеріалів, а також за допомогою оцінки застосовуваних методів» [2, с. 80–81].

Українські науковці [3; 9; 17; 22] під педагогічною технологією визначають дидактичну одиницю, цілісну систему, роботу, пов'язану з діями; системний метод навчання; систему проектування педагогічного процесу; діяльнісну організацію навчання тощо; генетичне навчання; практико-орієнтоване навчання; комунікативно-орієнтоване навчання; проблемне навчання; програмоване навчання, з використанням комп'ютера.

Педагогічні технології співставляються із новими засобами, новими методами подачі нових знань [19]. Як показує аналіз джерельної бази, в усіх цих тлумаченнях йдеться про ефективність навчання і не говориться про шляхи й методи їх досягнення.

Цікавими є визначення науковців (П. Мітчелл, Р. Томас, Д. Фінн та ін.), які аналізують технологію як напрям думок і пошук виходів для співпраці людини і комп'ютера, яку використовують у всіх галузях і досягненнях [28].

Питання розуміння педагогічних технологій приводять нас до висновку: технологія передбачає використання певних навчальних завдань, уміння самостійно навчатися. Педагогічні технології стали більш поширеними в освітніх колах, що створювало про них уяву як про інновацію.

Дещо ширшим є поняття освітньої технології як такої, що показує особливості і стратегію розвитку освіти. Її метою є прогнозування, планування, проектування перспектив освіти, передбачення результатів, визначення

відповідних освітніх стандартів. Як зазначає М. Чепіль, прикладами освітніх технологій можуть бути концепції освіти, освітні закони, освітні системи [47].

Термін «інновація» науковці пов'язують з питаннями дидактики [16]. У Великому тлумачному словнику української мови під «інновацією» розуміємо «нову зміну чи винахід» [8, с. 498]. Дещо ширше пояснюється значення цього слова в у дослідженні науковців за редакцією П. Сауха : «як уведення нового в цілі, зміст, форми і методи навчання та виховання» [20, с. 22].

Загалом інновація освіти – це постійні видозміни, які передбачають часті зміни мети, змісту, методів, форм організації навчання. Розуміння даного тлумачення сучасними науковцями дає можливість стверджувати, що інновації мають на меті: 1) організацію нових технологій навчання та виховання з питань професійної освіти; 2) вивчення, узагальнення та поширення кращого вітчизняного, європейського та світового досвіду в цій сфері; 3) проведення конференцій, семінарів, круглих столів, тренінгових курсів з інноваційних методик викладання; 4) рейтингову систему контролю організації навчального процесу й оцінки знань студентів [25].

Термін спричинив чимало розбіжностей між науковцями. Є такі підходи: те нове, яке має лише результативні зміни; будь-які нововведення, навіть незначні, інновації як складові методик викладання. Проаналізуємо ці підходи.

Українські педагоги визначають інновації як новітній метод використання і впровадження технічних засобів навчання; інноваційне проектування навчального процесу, який має мету, педагогічну новизну, інноваційну галузь знань, процес творення, запровадження та поширення в освітній практиці нових ідей, засобів, у результаті яких підвищуються показники досягнень в освіті, відбувається перехід системи до якісно нового стану [25 с. 12].

Як зазначає Л. Прокопів, важливою складовою освітніх інновацій є технологізація – виражене дотримання змісту та певної послідовності запровадження операційно-діяльнісних особливостей навчання [47, 25]. У цьому контексті нам імponує визначення Д. Чернілевського та І. Луцького. Під

інноваційними технологіями вони розуміють технології активного, модульного та проблемного навчання, а також дидактичні ігри [4].

Детально проаналізувала розуміння терміну «інноваційна педагогічна технологія» І. Дичківська. Вона стверджує, що це «цілеспрямоване, систематичне впровадження в практику оригінальних, новаторських способів, прийомів, педагогічних дій і засобів, що охоплюють цілісний навчально-виховний процес від визначення його мети до очікуваних результатів» [14, с.112].

І. Підласий визначає дане поняття дещо ширше і вважає, що інновації – це певні ідеї, і результати, які удосконалюють педагогічний процес [13, с. 8].

Все ж до єдиної думки сучасна наука так і не прийшла. Більшість науковців зазначають, що інноваційні технології є системою дій з планування, здійснення навчального процесу, чи складний інтегративний процес, у якому взаємодіють люди, новітні засоби, методи навчання [22].

Варто сказати, що інноваційні технології у своїй історії з аудіовізуальних засобів навчання перейшли в систему педагогічного впливу. На сьогодні ознакою розвитку інноваційних технологій навчання є комп'ютер [15]. Цей винахід спричинив зміни підходів до навчання, пошуку інформації тощо. Серед найпоширеніших інноваційних технологій, як зазначає Л. Прокопів, залишаються інформаційно-комунікативні [39, с. 12]. На початку ХХІ ст. завдяки інформатизації відбулись зміни в підготовці студентів, з'явилися такі інноваційні технології навчання, як от: проблемне, комп'ютерне, інтернет, проектне тощо. Як свідчить джерельна база на сьогодні [5; 7; 9; 21; 30] у сфері вищої освіти відбувається активізація використання інноваційних (індивідуальних, групових, масових) технологій навчання.

Дослідження показали, що інноваційні технології є важливим і необхідним аспектом розвитку сучасної освіти. Науковці й до сьогодні не можуть чітко визначити компонентну складову інноваційних технологій навчання. Нами проаналізовані різні підходи до такого компонування.

Структурні компоненти інноваційної технології навчання подані в табл. 1.1

Таблиця 1.1

Структурні компоненти інноваційної технології навчання

Прізвища науковців	Компоненти	Спільні ознаки
О.Пометун	• концепція • зміст навчання, мета навчання; • процесуальна складова – технологія навчання, організація навчання, методи і форми діяльності викладача і студента, управління процесом; • загальна діагностика навчання	• загальна і навчальна мета, • діагностика стану навченості студентів; • вибір вдалої моделі • наявність змісту, методів і форм навчання; • засоби контролю і корекції; • оцінювання результатів; • прогностичний аналіз
Ю. Васьков	• загальна єдина мета; • навчальна мета; • зміст навчання; • метод – форма навчання; • корекція; • оцінювання	
О. Пехота	• проектування; • вибудовування технологічного ланцюга дій; • відтворення будь-яким педагогом; • діагностування та моніторинг результатів діяльності; • глибока психологізація	

Джерело: [7; 20; 32].

Як видно з таблиці, інноваційна технологія навчання передбачає: наявність структурних її елементів, які включають проектування і попереднє вивчення стану проблеми; мету та об'єктивний контроль; єдність і цілісність; вибір оптимальних складових технології навчання: методів, форм, засобів; оперативний зворотній зв'язок. Важливим в інноваційних технологіях є ступінь результативності навчання.

У педагогічній науці ведуться дискусії про обов'язковість конкретного результату, адже немає універсальних технологій. Група людей, яка працює над технологією, може бути випадково підбраною, з низьким рівнем підготовки тощо [46]. Цінним для інноваційних технологій навчання є факт впливу викладача на студентів. Чимало вчених погоджуються на роль викладача-тьютора. Українські науковці (О. Пехота, М. Чепіль та ін.) наполягають на залежності інноватики від особистості викладача [32; 47]. Понад 70 альтернативних і класичних технологій визначено С. Максимюк [26].

Цікавою для нас є класифікація С. Смирнова. Він поділяє інноваційні технології навчання на: незавершеного, завершеного циклу, предмету, повного

навчання [40]. І. Підласий наголошує на основних інноваційних технологіях: поблажлива, партнерська, продуктивна[33].

Класифікація інноваційних технологій, запропонована науковцями, подана в додатку А. Зупинимось на ній детальніше. Доречними для нас є технології колективного навчання, які використовуються під час навчання студентів ЗВО. Вони передбачають спілкування й вивчення навчального матеріалу в групах-парах, де відбувається взаємонавчання. Позитивним моментом такого навчання є не лише необхідність отримання теоретичних знань, а й робота над практичними вміннями, вироблення навичок спілкування та взаєморозуміння.

Для викладача в цій технології важливо якісно організувати активність студентів. Необхідними тут є знання психології студента, вміння організувати навчальний процес, вироблена методика зміни видів діяльності.

Цікавою для нас є інноваційна технологія навчання «Діалог культур», в основі якої є внутрішня логіка мови і культури. Згідно з даною технологією в навчанні варто дотримуватися таких принципів: оптимізації змісту знань (знання подаються логічно, коротко); системності й послідовності навчання; дотримання раціональної методики оволодіння знаннями [7].

До основних ознак інноваційності належать: випереджувальний зміст освіти, особистісно орієнтований підхід, спрямований на суб'єкт-суб'єктні стосунки, перевага аналітико-смыслових функцій в організації засвоєння знань, вміння здійснювати самостійну пошукову роботу студента, розвиваючи самопізнання, розуміння, рефлексію.

Розуміння системоутворюючого фактору організації навчального процесу. Існує чимало підходів до структури та класифікації інноваційних технологій. Універсальної немає. Ці спроби й надалі мають право на впровадження в освітній процес.

1.2. Особливості використання інноваційних технологій в освітньому процесі ЗВО

Проаналізуємо детальніше особливості впровадження інноваційних технологій, які будуть результативними для удосконалення їх навчання студентів. Як зазначив у своїй праці «Антропологія мови» Г.Дж. Оттенхаймер: «Важливо пам'ятати про зміни - якщо люди використовують мову, вона обов'язково зазнає змін» [53], так само змінюються і методи та підходи викладання.

За останні роки з'явилося багато нововведень (інновацій), які сприяють удосконаленню навчання студентів, у тому числі: командне навчання (team teaching), мікровикладання (micro-teaching), ігри та симулятори (gaming and simulation), стажування (internships), електронне навчання (e-learning), тренінги (coaching), індивідуальні портфоліо (individual or peer portfolios), неконференції (unconference), використання соціальних мереж та ін [38, с.321].

Найбільш поширені інноваційні технології навчання та їх особливості подаємо у таблиці 1.2.

Таблиця 1.2

Особливості інноваційних технологій навчання у ЗВО

Технології	Суть, завдання	Переваги використання
Продуктивне навчання	Адаптація до майбутніх змін. В основі продуктивного навчання є спільне планування навчальної діяльності в аудиторіях та практичної роботи	Моделюються процеси, які відбуваються на практиці й згодом там реалізуються
Діалогове навчання.	Передбачає співпрацю й взаємозв'язок між викладачем і студентами, між групами майбутніх викладачів. В основі діалогового навчання є самомоніторинг, самонавчання та самореалізація особистості	Розвиває доцільні рішення, виховує вміння бути толерантним
Інтерактивне навчання	Суб'єктна взаємодія, вироблення творчості, продуктивне мислення, швидке спілкування	Кожен суб'єкт працює сам на себе у притаманному йому темпі
Модульно-тьюторська технологія	Взаємна робота студента і тьютора під час вивчення певних розділів (модулів)	Сприяє мотивації навчання, навчальний матеріал засвоюється у відповідності до інтелектуальних потреб студента тощо
Моделююче навчання	Система дидактичних структур (змістової, смислової тощо), згідно з якими відбувається навчання у відповідності до змодельованих ситуацій. Важливою складовою моделюючої технології є її спрямування на розвиток компетентностей студента	Сприяє внутрішній мотивації інтелекту, розвитку творчих здібностей тощо

Визначальними інноваційними технологіями навчання є: комунікативні, проблемно-орієнтовані технології; інтеграція навчального й виробничого процесів, програмоване, проектне, індивідуальне навчання тощо (див. Дод. Б).

Як видно з таблиці всі ці технології орієнтовані на студента, є суб'єкт суб'єктними. Ці технології мають свої особливості використання у ЗВО. Вони сприяють адаптації студента до фахової діяльності.

Наприклад, серед технологій інтерактивного виділяють імітаційні (відтворюючі - у відповідності до викладацької діяльності) і неімітаційні. Імітаційні - передбачають створення моделі навчання. Це створення імітаційно-ігрового середовища, яке проходить у навчальному процесі. Цікавим для студентів є кооперативне інтерактивне навчання. Ідея такого співробітництва полягає в об'єднанні спільних зусиль задля вирішення якоїсь проблеми [43].

Подаємо план роботи в групі у процесі співробітництва: 1) постановка мети; 2) створення мікрогруп (4 – 6 людей); 3) розподіл обов'язків у групах, передбачення про результат роботи; 4) обговорення проблеми в кожній групі; 5) презентація результатів роботи кожною групою; 7) підбиття підсумків [43].

Маємо звернути увагу на доречність використання проектних технологій. Головною їх ідеєю є створення різноманітних проектів завдяки роботі в команді, яка будується на засадах співпраці, педагогіки партнерства, умінні командою працювати й вирішувати завдання.

Під час проектного навчання відбувається моделювання навчального процесу, пошук оптимальних шляхів, публічний захист [25].

Серед основних вимог до проведення проектів ученими визначено: актуальність проблеми; її дослідницький характер; структурування діяльності відповідно до класичних стадій проектування; моделювання умов для виявлення навчальної проблеми; практичне чи теоретичне (в будь-якому випадку прикладне) значення результату (проекту); готовність до впровадження; педагогічна цінність (студенти здобувають знання, розвивають особистісні якості, оволодівають фаховими компетентностями) [46].

Аналіз сучасної педагогічної літератури показує, що однією з поширених інноваційних технологій навчання є кейс-технологія. Тут, замість готової подачі навчального матеріалу, навчальні проблеми обговорюються як конкретні практичні справи чи задачі. Дана технологія, як переконує Г. Золотарьова [18], підтримує практичну спрямованість навчальних курсів. Розв'язуючи завдання з певних кейсів, студент має можливість вільного вибору варіантів розв'язання, методів творчого пошуку, обговорення проблеми в команді.

Принципи навчання, характерні для кейс-технології, відрізняються від традиційних. До завдання викладача належать: створення умов для критичного мислення студентів, навчання їх аналізу й синтезу, вироблення уміння висловлювати чітко й правильно власну думку, розвивати ідеї тощо, розвивати комунікативні уміння. Серед важливих аспектів кейс-технологій є вироблення здатностей до врегулювання нетрадиційних ситуацій, системного підходу до проблеми. На нашу думку, таке вивчення будь-якої проблеми є значно ефективнішим і доцільнішим, ніж просте зазубрювання навчального матеріалу. Кейси надають студентам можливість не лише засвоїти знання, а поділитися ними, відбувається процес самонавчання. Аналіз наукової літератури показує, що кейс-метод є результативним під час дистанційного навчання.

Важливим для організації навчання у ЗВО є контекстне навчання. Сутність його в розумінні й сприйманні інформації від найпростішої її подачі до аналізу, сприймання та усвідомлення. «Перехід від інформації до її використання опосередковується думкою, що і робить цю інформацію знанням» [7, с. 18].

Важливою особливістю контекстного навчання є мотивована активність студентів. Схема контекстного навчання виглядає так: від традиційного навчання до інноваційного практики. Тут відбуваються активізація навчальної діяльності студента. Вона є тренінговою з можливістю відпрацювання. Глибокий аналіз помилок студентів, який проводиться під час підбиття підсумків, знижує ймовірність їх повторення в реальній дійсності.

За умови продуктивного навчання поєднуються індивідуальні та групові форми. Причому за малий час ми отримуємо максимальну кількість досягнень. Найбільш поширеною ця технологія була в США та Німеччині.

За допомогою інновацій у ЗВО є можливість вести спостереження і записувати спільну роботу викладача та студентів, а потім проводити їх аналіз і оцінку.

Цікавою інноваційною технологією навчання є мікровикладання, (micro-teaching) – інноваційний метод, який дає змогу майбутньому викладачеві провести міні-лекцію в 10-15 хв. невеликій групі студентів. Воно поширене у педагогічних освітніх заклад Австрії, Німеччини, Польщі та ін. Прикладом використання є поєднання мікровикладання з індивідуальним навчанням, де студент готує до викладання той матеріал, який буде цікавий групі студентів [52]. Перевагою даної технології є те, що студент перебуває у двох ролях: викладача і студента одночасно. Мікровикладання формує в майбутнього студента емпатію й виробляє уміння спілкування з колегами.

Альтернативною інноваційною технологією до проведення практичних занять є портфоліо. Ця технологія гарантує високу продуктивність і розвиток власних досягнень. П. Такер у своїй роботі «Ефективність портфоліо або оцінювання вчителів їх професійного розвитку» визначає важливість індивідуальних або однолітніх портфоліо (individual or peer portfolios) як «збір інформації про вчителя та його практику» [54]. Таке портфоліо дає змогу студентам «занотовувати та замислюватися» над зусиллями, що спрямовані на вдосконалення їх викладання та дають можливість оцінити себе. Перевагами портфоліо є активне залучення студентів-педагогів, гнучкість форми (стає популярним створення цифрових портфоліо з метою економії часу та матеріалів) та зв'язок з практикою [38, с.321].

На сучасному етапі комп'ютеризації особлива роль належить електронному навчанню (e-learning). Це так зване навчання XXI ст., за допомогою новітніх технологій, включає в себе мультимедійне, віртуальне, мобільне навчання. Завдяки Всесвітній мережі (World Wide Web) студенти

мають змогу не тільки покращити свій професіоналізм, а й попрактикувати, наприклад, власну іноземну мову, оскільки інтернет надає велику кількість автентичної інформації, лише необхідно її правильно використовувати [39, с.322].

Так, поширене навчання за допомогою комп'ютера (Computer-mediated content management) надає можливість не тільки удосконалювати себе за участі в популярних зараз вебінарах, тренінгах та онлайн-курсах. Це *комп'ютерні тренінги* або комп'ютерне тренування, яке відбувається за рахунок взаємодії між тренерами та викладачами в режимі онлайн (відеоконференції), або тренер записує відео й завдання до нього, яке можна виконати згодом. Таким чином студенти, можуть формувати віртуальні навчальні спільноти (Virtual Learning Communities.) – професійні навчальні громади, які адаптовані для людей за певною тематикою та інтересами [52]. Адміністратори таких спільнот можуть підключати викладачів до роботи дистанційно. У цьому контексті цікавим було дослідження, проведене М. Марреро, К. Вудраффом стосовно сприйняття вчителями серії віртуальних, наукових коротких курсів, які надали можливість співпрацювати педагогам, викладачам та вченим. В результаті - 99% опитаних вчителів вважають, що такий досвід корисний для їх професійного зростання [52].

Ще однією технологією, яка має свої особливості для студентів є кооперативне навчання (cooperative learning), яке, безумовно, відіграє роль у сфері телекомунікацій, оскільки студенти «по обидві сторони екрану» повинні працювати разом, щоб досягти спільного результату, у якому вони обидва зацікавлені. [WeSpeke](#), [LingQ](#), [Italki](#) – сайти, де студенти спілкуються, обмінюються знаннями, досвідом з тем, що їх цікавлять.

Водночас на перший план виходить також автономне або неперервне навчання (Lifelong Learning -LLL), яке популярне в європейському суспільстві, оскільки основна частина роботи студентів відбувається у віртуальних навчальних середовищах і здійснюється через комп'ютерні зв'язки, в межах їх приватного або індивідуального часу навчання, під керівництвом інструктора.

Наприклад, для студентів спеціальності «Середня освіта (англійська мова і література)» рекомендуємо безкоштовні портали для Lifelong Learning, такі як: Lifelong learning of Luxembourg (<http://www.lifelong-learning.lu>), Degreed (<https://degreed.com/for-me>), Harvard Online Learning(<https://online-learning.harvard.edu/about>), які є корисними для студентів. Оскільки це англійськомовні портали, лише добре володіючи мовою, студент може обрати курс, який вас цікавить, та пройти його онлайн [38, с.322].

Доречним для нашої роботи є технологія експертної оцінки та тренінгу (Peer evaluation and coaching). На переконання Л. Каснер, тренерський колектив є однією з найбільш швидкозростаючих професійних форм на сьогодні.

Новий формат професійних зустрічей та тренінгів, як визначає Л. Каснер, дають неконференції (unconference) - це «самоорганізуючий форум для ідей» [50]. Це обмін, навчання, розмова, взаємодія, яка базується на тому, що всі люди в аудиторії мають цікаві думки та досвід, з яким можуть поділитись. У неконференції всі присутні активно беруть участь на всіх етапах заходу, починаючи з пропонування теми для обговорення (шляхом веб-сайтів, таких як Google Apps),

Суттєвою зміною навчального середовища викладачів та студентів є змішане навчання (blended learning). Терміни «гібридний», «змішаний» та «інтегративний» використовуються взаємозамінно. Взагалі змішане навчання поєднує в собі традиційні методи та підходи (наприклад, аргументацію, дискусію, проектну роботу) з електронним навчанням. Цей підхід має три компоненти: наставник чи викладач, онлайн матеріали, та навички роботи з аудиторією. Хоча дослідники розходяться в думці: одні стверджують, що змішаний навчальний підхід є більш ефективним, інші - що це не змінює в студентів розуміння концепцій науки[39, с. 323].

Як показала практика, комп'ютерне (Computer-Assisted Language Learning CALL) та змішане навчання надають змогу студентам отримати досвід використання автентичних матеріалів на веб-сайтах (наприклад, підкасти та Інтернет-тексти).

Інноваційні інформаційні технології передбачають використання комп'ютерних додатків Google Play, мобільного навчання, пірінгового оцінювання. Доречними для використання сьогодні є роботи в мережевих сервісах (Див. дод. В).

Проаналізуємо їх детальніше. Пірінгове оцінювання (від англійського Peer-to-peer, P2P — рівний до рівного) — рівноправне оцінювання один одного [8].

Цікавою і новою є технологія «Stem-освіти», яка сприяє швидкій орієнтації в світі пошуку інформації, зацікавлює студентів. Все це вимагає знання міжпредметних компетентностей і застосування нових знань. Як зазначено на сайті Інституту модернізації освіти, «STEM-освіта» — це певні курси чи програми навчання, які готують до успішного працевлаштування. «STEM» (S — science, T — technology — E-engineering — M-mathematics). Акронім STEM — це напрям в освіті, що охоплює природничі науки (Science), технології (Technology), технічну творчість (Engineering) та математику (Mathematics). Це напрям в освіті, при якому в навчальних програмах посилюється природничо-науковий компонент + інноваційні технології. Технології використовують навіть у вивченні творчих, мистецьких дисциплін. У STEM-освіті активно розвивається креативний напрямок, що включає творчі та художні дисципліни (промисловий дизайн, архітектура та індустриальна естетика і т.д.). Тому що майбутнє, засноване виключно на науці, навряд чи когось порадує. Але майбутнє, яке втілює синтез науки і мистецтва, хвилює нас вже зараз. Саме тому вже сьогодні потрібно думати, як виховати кращих представників майбутнього [42]. Елементи Steam-освіти передбачають: змішане навчання, використання інформаційних технологій навчання, проектно-дослідницьку діяльність студентів, відхід від шаблону й оригінальність мислення.

Новою формою використання інноваційних технологій є семінари on-line. Поширення набули комп'ютерні програми: Computer-Based-Training (CBT — навчання через онлайн викладача, а Web-Based-Training (WBT)). Доречним є спільне опрацювання теми студентами кількох ЗВО, відеоконференція з консультацією викладача чи телекуратора чи чата, створення віртуальних

лабораторій. Поширеними інноваційними технологіями навчання хімії є розробка Web-сторінок.

Доречним є онлайн використання матеріалів електронних бібліотеках. Наприклад, цікавим є Web-сайт *studieren-im-netz*, який співпрацює одночасно з понад 15 ЗВО України та зарубіжжя. Така кооперація допомагає поділу думок, співпраці.

Завдяки використанню інноваційних комп'ютерних програм відбувається: формування особистості студента, реалізація самостійної діяльності, здійснення соціального замовлення на сучасного викладача.

На сьогодні поширеними в організації навчання в ЗВО є технології дистанційного навчання на базі програмного забезпечення для студентів і викладачів. Особливим для педагогічних спеціальностей є спеціалізовані навчальні матеріали для дистанційних курсів, анімаційні пакети, наявність електронних матеріалів тощо. Уведення такої новизни, на нашу думку, стимулює студента, сприяє розвитку його індивідуальності.

Аналіз джерельної бази дав нам можливість стверджувати, що найбільш якісними в освітньому процесі визначено: інноваційні освітні технології активізації навчального процесу (проблемне та інтенсифіковане навчання, комунікативне навчання та ін); технології наукової організації навчального процесу (програмоване індивідуалізоване, загально-випереджувальне); інноваційні інформаційні технології навчання тощо.

РОЗДІЛ 2. ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНА ПЕРЕВІРКА ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НАВЧАННЯ У СТУДЕНТІВ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ ЗВО

2.1 Науковий потенціал інноваційних технологій для активізації навчальної роботи студентів

На етапі впровадження нової системи технологізації освіти важливе місце у навчанні студентів належить інноваціям. Значним їх є науковий потенціал. З метою з'ясування цього потенціалу нами був проведений констатувальний експеримент зі студентами першого (бакалаврського) рівня спеціальності «Середня освіта (англійська мова і література)» (40 студентів) денної форми навчання

Аргументами на користь даних спеціальностей є те, що наприклад, у Прикарпатському національному університеті навчання зі спеціальності «Середня освіта (англійська мова та література)», здійснюється в рамках спільного проекту Міністерства освіти і науки України та Британської Ради в Україні «Шкільний вчитель нового покоління» [35], який спрямований на оновлення змісту та підходів до організації навчання студента - майбутнього вчителя іноземних мов.

Розглянемо систему організації навчання на згаданій спеціальності «Середня освіта. У рамках даної моделі навчання на першому рівні (бакалавр) передбачається педагогічна підготовка (читання курсів «Психологія», «Педагогіка» (6 кредитів), а проходження практики. На першому рівні особливості педагогічної підготовки включають, також курси за вибором студента, а за експериментальною програмою методика навчання іноземної мови відбувається за комплексним курсом «Підготовка викладача» (6 кредитів). Дана освітня програма передбачає впровадження в організацію навчання інноваційних технологій, які зумовлюють реформування освітнього процесу. Зокрема – розвиток технологічного, інформаційного аспектів освіти. Спеціальність передбачає комплексне використання інноваційних технологій під час читання тем педагогічного спрямування, особливо «Інноваційні

технології навчання і виховання», «Сучасні інформаційні технології» «Інформаційна та медіаосвіта» та ін.

Нами проведене опитування студентів спеціальності. 70% опитаних респондентів надали переваги інноваційним технологій. Пояснюють вони це тим, що покращується мотивація до навчання. Кожен студент бачить результати своєї праці. Саме тому серед критеріїв готовності студентів до організації навчання засобами інноваційних технологій навчання ми розглядаємо: мотиваційний, цільовий, інформаційний, діяльнісний (див. табл. 2.1).

Таблиця 2.1

Критерії і показники готовності студентів до організації навчання засобами інноваційних технологій

Критерії	Показники
Мотиваційний	Формування позитивного ставлення до освітніх інновацій, відповідних знансєвих і дієвих мотивів; розвиток внутрішньої мотивації; розвиток мотивації досягнення; здатність до реалізації себе через інноваційні технології
Цільовий	Прийняття цілей перетворень в освітній галузі як особистісно значущих; формування оптимальної тактики цілеутворення; почуття «особистісної причинності» і «синдрому досягнення»; розуміння закономірностей та принципів педагогічного цілеутворення; здатність як до обґрунтованої оцінки різноманітних інновацій; самостійне визначення цілей впровадження інноваційних технологій навчання
Інформаційний	розуміння суті інформатизації навчання, їх аналіз та самоаналіз; уміння правильно використати інформаційні засоби навчання; здатність до введення, використання інформаційних технологій в інноватиці
Діяльнісний	спроможність до відбору інноваційних технологій, упровадження яких дозволяє розв'язати виявлені проблеми; дивергентність педагогічного мислення; уміння планувати процес використання інноваційних технологій під час навчального процесу; сформованість евристичних прийомів розв'язання освітніх проблем; узагальнення результатів упровадження інновацій у практиці роботи ЗВО

Нами було прийнято рішення про доцільність групування студентів за 4 рівнями готовності до організації навчання засобами інноваційних технологій: допрофесійним, початковим, базовим, конструктивним.

Допрофесійний рівень передбачає загальне уявлення про інноваційні технології як використання чогось нового і невміння їх впроваджувати у навчальний процес.

Початковий рівень представляє елементарне володіння інноваційними технологіями, вміння застосувати їх у навчальному процесі. Рівень знань з інноваційних технологій навчання є низьким, що призводить до невиправданих рішень, формального розв'язання проблеми.

Базовий рівень передбачає чітку фахову позицію, добру мотивацію на педагогічну діяльність. Для нього властивим є ерудиція, наявність фахових компетентностей. Знання щодо вищезгаданої проблеми є достатніми, що викликає впевненість у собі і від спілкуванням зі студентами.

На конструктивному рівні характерна здатність до організації інноваційних технологій у предметній галузі, розвинена позитивна мотивація до інноватики, педагогічна взаємодія. Студент є позитивним, він показує неабиякий рівень компетентностей щодо інновацій.

Визначення рівнів ми проводили за вищезгаданими критеріями: мотиваційним (за допомогою тесту Р. Немова «Мотивація досягнення успіхів та уникнення невдач») цільовим (за допомогою опитувальника «Основи педагогічного цілеутворення»), інформаційним (при аналізі відповідей студентів на запитання опитувальника «Інновації в системі вищої освіти України: потреби і реальність»), діяльнісним (за допомогою самостійної роботи «Визначаємо освітні проблеми викладання») (див. дод. Г).

Важливим є мотивація яка має бути активною упродовж усього навчання у ЗВО. Тому дані завдання вирішувались нами при викладанні навчальних курсів: «Педагогіка», «Інформаційні технології», під час педагогічної практики.

При вирішенні завдань мотиваційної складової ми застосовували проблемні лекції, ділові ігри. Особливе місце займали дискусії з дослідження цілей. Залежно від мети їхнього створення виокремлюють два основних типи таких груп: «групи рішення», суть яких полягає в обговоренні студентами педагогічної проблеми та прийнятті спільного рішення щодо її розв'язання;

«навчальні групи», метою яких є – «повне включення у внутрішній світ студентів, систему їхнього світогляду соціальних освітніх цілей» [13, с. 38].

У відповідності до сказаного, ми роботу дискусійних груп організовували за правилами: опора на позитивний досвід та індивідуальні зацікавлення студентів; створення позитивних умов для обговорення освітніх цілей студентів; розуміння, прийняття (схвалення), відкритість досвіду, толерантність до невизначеності; створення умов для самоаналізу та рефлексії [10].

Задля визначення цільового критерію нами використовувались технології педагогічної інтерпретації. За допомогою проблемних запитань ми визначали розуміння студентами мети інноваційних технологій.

Прикладом є проведення семінарського заняття-дискусії з «Педагогіки» за темою «Виховний ідеал як концептуальна освітня мета», під час якої студентам пропонувалися запитання для обговорення:

1. Який виховний ідеал (формування всебічно та гармонійно розвиненої людини чи людини, здатної до самоактуалізації), є більш науково обґрунтованим? Чи, може, вони рівноцінні між собою?

2. Як Ви визначаєте концептуальні освітні цілі: виходячи з виховного ідеалу чи із суспільних потреб в освіті?

На другому занятті ми проводили дискусію «Оптимальний спосіб інтерпретації концептуальних освітніх цілей». Студенти обґрунтовували обраний ними спосіб інтерпретації концептуальних освітніх цілей і доводили його перевагу порівняно з іншими. Робота творчих груп передбачала:

1 заняття - розробка проекту авторського ЗВО заскладеним планом:

1. Місія ЗВО.
2. Її педагогічна інтерпретація.
3. Модель освітнього процесу, яка відповідає місії ЗВО;

2 заняття - організація дебатів-захисту проекту «ЗВО ХХІ ст.».

Визначення показників інформаційного критерію здійснювалось нами завдяки застосуванню модульно-рейтингової технології, інформаційних технологій навчання. Його реалізація передбачала проведення лекційних,

практичних занять, індивідуальну роботу зі студентами, а також організацію дистанційного навчання студентів. Заняття передбачали проведення дискусій, ділових ігор, круглих столів, тренінгів тощо. Поширеними були інформаційні та Інтернет-технології, описані вище

Основними формами самостійної і науково-дослідницької роботи студентів визнано дистанційне навчання, використання сучасних комп'ютерних програм тощо. Обов'язковим елементом було виконання комплексу комп'ютерних завдань.

Суттєвими особливостями комплексу стало:

1. Наявність проблемних ситуацій на виявлення освітніх суперечностей та їх конкретизацію.

2. Спрямованість на розвиток уяви, швидкості, гнучкості та оригінальності професійного мислення, подолання психологічних бар'єрів творчості, оптимізацію процесу перебору варіантів пошуку розв'язання освітньої проблеми.

3. Виконання вправ за алгоритмічними приписами, що розроблені з урахуванням механізмів розвитку творчих здібностей і передбачали індивідуалізацію педагогічних впливів.

Діяльнісний критерій передбачав використання прийомів аргументації, переконання.

Цікавими були практичні заняття, де студенти в творчих групах чи під час ділової гри розв'язували завдання, спрямовані на: визначення місії ЗВО; розробку моделі співпраці студента і викладача; виявлення ступеня невідповідності «портрету» випускників модельним уявленням; з'ясування причин виникнення проблем.

Наведемо приклад. До групи завдань для студентів-філологів подаються вправи на визначення цілей: а) фахової підготовки; в) складових виховання; г) формування студентів основ здорового способу життя.

Для діагностування рівня знань про інноваційні технології ми віднесли коригувальні завдання та проведення індивідуальних занять. Питання

вимірювання ступеня досягнення намічених цілей ми здійснювали за параметрами: засвоєння знань і компетентнісного підходу. Нами було заплановано індивідуальну роботу з кожним студентом задля досягнення результату навчання. Ми розробили модель організації навчання студентів засобами інноваційних технологій (див. дод. Д).

Аналіз отриманих даних свідчить про те, що переважна більшість студентів мають допрофесійний рівень цілей у галузі педагогічної інноватики. Вважаємо, що це пов'язано з тим, що експеримент проводився на початковому етапі навчання, коли студенти ще тільки почали вивчати дисципліни циклів загальної і професійної підготовки.

Проведений констатувальний експеримент показав, що у 80% респондентів спеціальності «Середня освіта (англійська мова і література)» недооцінка значущості використання інноваційних технологій для організації навчання і його результативності, відсутній досвід здійснення відповідної діяльності.

На нашу думку, відсутність відповідних знань є відчутною перешкодою під час організації освітнього процесу у вищій школі. Загалом понад 94% учасників експерименту мають допрофесійний рівень інформаційної готовності до інноваційної діяльності

З метою узагальнення отриманих експериментальних даних нами було визначено розподіл учасників констатувального експерименту за критеріями готовності організації навчання засобами інноваційних технологій (рис.2.1).

Зазначене підтвердило нашу ідею щодо доцільності включення до освітнього процесу занять, спрямованих на ознайомлення студентів з основними положеннями нових інноваційних, у тому числі інформаційних технологій навчання.

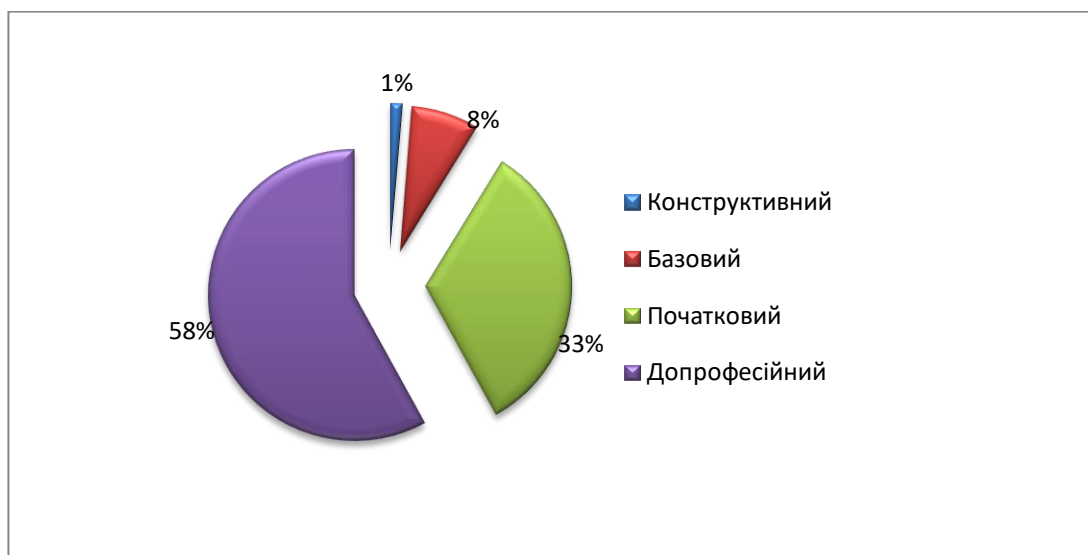


Рис. 2. 1 Розподіл учасників констатувального експерименту за критеріями організації навчання засобами інноваційних технологій

Отримані дані уможливили висновок про необхідність створення умов, дотримання яких дозволить ефективно реалізувати нововведення у ЗВО.

Аналіз даних, наведених на рис. 2.1, уможливив висновок щодо доцільності організації навчання студентів засобами інноваційних технологій.

2.2 Методика проведення формувального експерименту та його ефективність

Метою формувального експерименту було впровадження інноваційних технологій навчання у практику навчання студентів і перевірка вищезазначеної моделі. Під час констатувального експерименту ми частково вводили у навчальні курси інноваційні технології навчання. На формувальному етапі ми ґрунтувалися на визначених постулатах інноваційного та персоналізованого підходів до організації навчання.

До експериментальної групи ми віднесли студентів спеціальності «Середня освіта (англійська мова і література)» активних учасників студентських наукових та творчих досліджень. Включення студентів у роботу визначалось на всіх навчальних дисциплінах педагогічного циклу і педагогічній практиці.

У контрольній групі (спеціальність «Середня освіта (англійська мова і література)» (К) включення студентів до роботи здійснювалася під час читання курсу «Педагогіка».

Для роботи в експериментальній групі нами було реалізовано комплекс завдань, а саме: оптимізація здійснювалася шляхом мінімізації і економії часу та ресурсів студентів. Відповідно до вищесказаного на практичних заняттях в ми використовували такі методи, як самостійна робота з навчальними текстами, диспути, круглі столи, ділові ігри «Дебати» та ін. Для самостійної роботи в експериментальній групі добиралися науково-популярні тексти, в яких завдяки значному матеріалу переконливо доводилась необхідність використання інформаційних технологій. Нами використовувалась технології «Змішаного навчання» і використання Інтернету, зокрема робота на вищезазначених інтернет платформах.

На практичних заняттях студенти створювали окремі групи, працювали у них автономно. Кожна група отримувала своє завдання, маючи доступ до певних джерел інформації, задаючи питання викладачеві. Отримані результати групи презентували у вигляді есе, електронної презентації Poer Point, Google+.

Цікавими було використання технологій «Мейкерство», «Сторітеллінг», де студенти створювали власні презентації, передавали інформацію через різноманітні стилі тощо.

Ми проводили ділові ігри за такою тематикою:

- а) «Інновації в освітній сфері України»;
- б) «Особистість всебічно розвинена – здатна до самоактуалізації».

У процесі підготовки до ігор студенти користувалися як навчальними текстами, так і матеріалами, які вони самостійно відшукали на сторінках Інтернет, наукових і науково-популярних виданнях тощо.

Одночасно з комплексом заходів, спрямованих на формування в студентів позитивного ставлення до інноваційних технологій навчання, на практичних заняттях ми використовували мікротренінги, які формували у студентів синдром досягнення (див. дод. Ж).

Для розвитку у студентів дієвих мотивів, ситуації вільного вибору взаємодії, співпраці й співтворчості, викладання навчальних курсів здійснювалося як модульно-рейтингове і дистанційне.

Дистанційне навчання на відміну від традиційного, було складним для застосування, адже потребувало гнучкості у впровадженні, можливості навчання за індивідуальними планами, співробітництва викладачів і студентів тощо.

Під час формувального експерименту нами використовувалося, як різновид особистісно орієнтованого навчання, проблемне навчання. Ми впроваджували навчальні та навчально-творчі завдання. Ступінь складності визначався рівнями диференціації студентів. Студенти виробляли уміння аналізу певних педагогічних явищ, фіксації результатів власної діяльності, аналітичний опис технологій.

Нами пропонувались для студентів творчі і проблемні завдання із врахуванням їх індивідуальних якостей і здібностей. Студент вибирав з переліку завдань певного рівня, які представляв під час підготовки студентів бакалаврського рівня до студентської олімпіади з «Педагогіки».

В експериментальній групі проводились мікротренінги у дискусійних навчальних групах. Перша спрямовувалася на розвиток синдрому досягнення; друга – на розвиток власної особистісної важливості, третя – на розуміння власної мети.

При вивченні теми «Форми організації навчання» проводився круглий стіл «Як мотивувати студента до використання інноваційних технологій». Для реалізації уміння впроваджувати інноваційні технології нами використовувались вправи на розпізнавання текстової інформації в зоні найближчого розвитку і на роботу з візуалізованими образами.

З метою впровадження інформаційних технологій ми використовували комп'ютерні додатки Д GOOGLE PLAY, розробляли структурні схеми (Mind Map), презентації (Power Point). Експериментальні групи впроваджували мережеві сервіси Prezi, Padlet, Blendspace, Learning Apps та ін, використовували

соціальні мережі, додатки Busuu, Italki, WeSpeke, Skype. Детальніше розроблені нами методичні рекомендації до використання інноваційних і інформаційних Інтернет-технологій навчання для студентів спеціальності «Середня освіта (англійська мова і література)» подані у додатку 3.

З метою визначення ефективності зробленого, з'ясовано динаміку показників експериментальної та контрольної груп (див. табл. 2.2, рис. 2.2).

Дані, наведені у таблиці дозволяють дійти висновку, що показники рівня сформованості окремих складових в експериментальних групах є значно вищими.

Таблиця 2.2

**Динаміка показників готовності до організації навчання
студентів засобами інноваційних технологій навчання**

Рівні	Критерії								Середній показник	
	мотиваційний		цільовий		інформаційний		діяльнісний			
						Е			К	Е
Конструктивний	5	8	4	3	6	10	2	5	4,25	6,5
Базовий	20	25	8	23	16	15	5	10	12,25	18,25
Початковий	25	30	80	65	18	25	8	25	32,75	36,25
Допрофесійний	50	35	8	9	60	50	85	60	50,75	38,5

Аналіз проведеної роботи дав можливість встановити позитивні зміни в рівнях готовності. Так, більшість студентів експериментальної групи (понад 72%) виявили не менший ніж базовий рівень готовності до організації навчання студентів засобами інноваційних технологій навчання.

Покращились результати і у решти критеріїв. Узагальнені дані готовності студентів до організації навчання засобами інноваційних технологій за окремими критеріями подані в діаграмі 2.2.

Як видно з діаграми, конструктивний і базовий рівні готовності зросли в експериментальній групі на 5,25%. Початковий рівень готовності збільшився

лише на 25%. Допрофесійний рівень зменшився на 41,5% в експериментальних групах. Пояснюємо такий стан обмеженням у часі проведення експерименту, факт того, що не всі студенти, які навчались на спеціальності «Освітні, педагогічні науки» мали попередню кваліфікацію учителя. Однак аналіз вище сказаного дає можливість стверджувати про позитивні зміни. У контрольних групах динаміка змін майже не простежувалась, хоча початковий рівень зріс. Пояснимо це впровадженням експериментальної програми навчання для спеціальності.

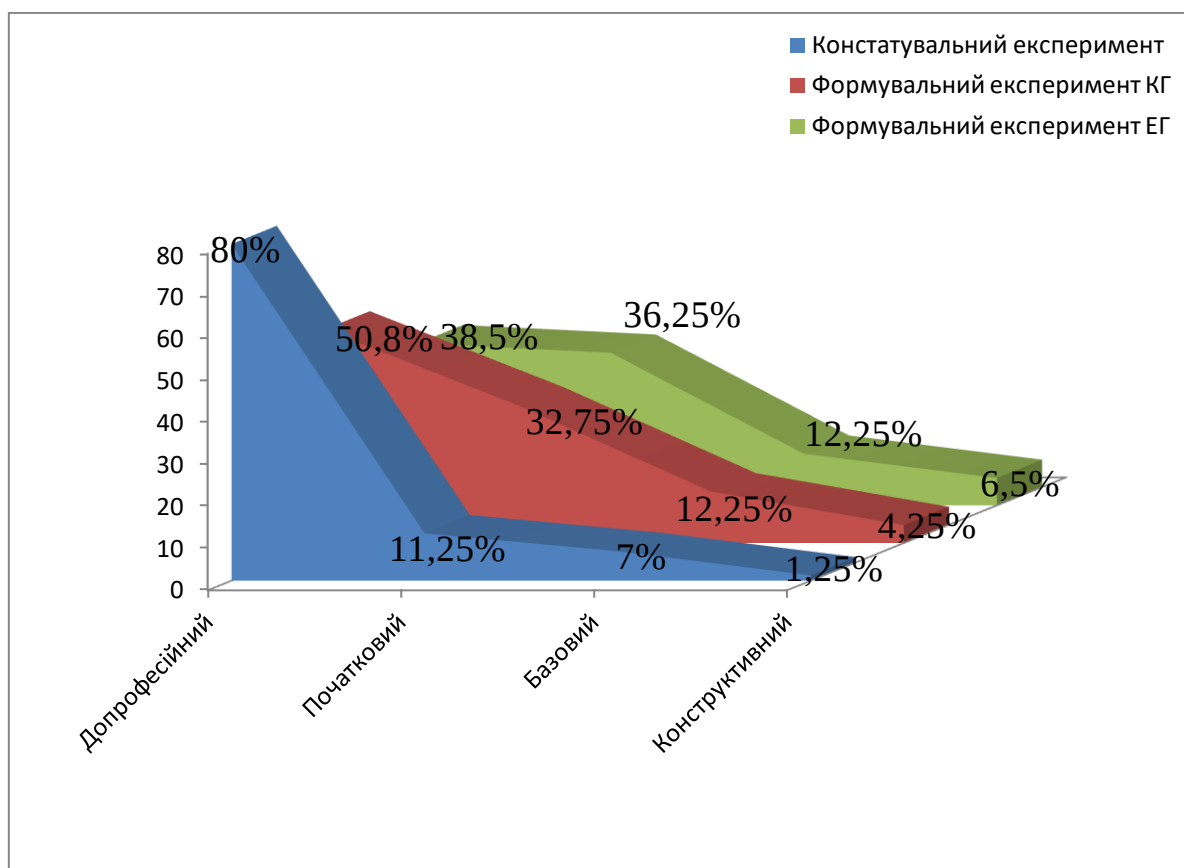


Рис. 2.2. Рівні готовності студентів до організації навчання засобами інноваційних технологій навчання

Отже, проведена експериментальна робота засвідчує ефективність нашої та перспективність впровадження вищезазначеної моделі.

ВИСНОВКИ

Сьогодні традиційне навчання у ЗВО не повністю задовольняє потреби сучасної освіти і практики. Саме тому важливою складовою розвитку ЗВО є впровадження інноваційних технологій навчання. Детальний аналіз джерел з питань інноваційних технологій показав різноманітність підходів до зазначеної проблеми. Ретроспективний аналіз інноваційних технологій навчання дав можливість для висновку про потребу використання досвіду науковців у практиці вищої школи України. Зокрема, використання інноваційних технологій навчання базується на персоналізованому, особистісно орієнтованому, компетентнісному підходах.

Сучасні зарубіжні й українські вчені трактують технологію як засоби, породжені технологічною революцією, що використовують поєднання людських і матеріальних ресурсів для досягнення ефективного навчання.

Під педагогічною технологією розуміється система шляхів досягнення цілі, наукова організація навчального процесу, завдяки якому є можливість відшукати раціональні способи пошуку і розв'язання навчальних завдань.

Здійснений аналіз дефініції «інноваційні технології» довів, що на сьогодні немає єдиного розуміння даного терміну. Нам імпонує визначення «інноваційні технології» як система дій з планування, здійснення навчального процесу чи складний інтегративний процес, у якому взаємодіють люди, новітні засоби, методи навчання.

На сучасному етапі розвитку вищої освіти роль інноваційних технологій є беззаперечною. Українські ЗВО впроваджують інноваційні технології в освітній простір, співпрацюючи з університетами Європи та США, які уже пройшли шлях встановлення і мають власні досягнення.

Значна роль у впровадженні інноваційних технологій як засобу організації навчання належить навчальним дисциплінам професійного психолого-педагогічного спрямування: «Педагогіці», «Інформаційній та медіаосвіті» тощо.

Доцільними в організації навчання студентів є використання особистісно орієнтованих, інформаційних, модульно-рейтингових, імітаційних, проектних, тренінгових інноваційних технологій навчання.

Теоретичний аналіз проблеми дає підстави для висновку, що інноваційні технології є необхідним засобом організації навчання студента, адже розвивають творчість, професіоналізм, мотивацію до навчання. Вони пришвидшують процес навчання, підштовхують студентів до самостійності.

Упровадження інновацій під час навчання у ЗВО має проходити системно і постійно. Використання інноваційних технологій у ЗВО є відкритою і нетрадиційною системою в основі якої є суб'єкт суб'єктне навчання. Доречними для студентів є використання, як складових інноваційного навчання, технологій мікровикладання, інформаційних технологій «Insert», творчих стратегій навчання, портфоліо, тощо.

Нами визначено критерії (мотиваційний, цільовий, інформаційний, діяльнісний), проаналізовано рівні (допрофесійний, початковий, базовий, конструктивний) готовності студентів до організації навчання засобами інноваційних технологій навчання. До показників мотиваційного критерію віднесено: формування позитивного ставлення до освітніх інновацій, знаннєвих і дієвих мотивів; розвиток внутрішньої мотивації, спрямованої на реалізацію завдань модернізації системи вищої освіти; розвиток мотивації досягнення, здатність до реалізації себе через інноваційні технології. Цільовий критерій передбачає: прийняття цілей перетворень в освітній галузі як особистісно значущих; формування оптимальної тактики цілеутворення; почуття «особистісної причинності» і «синдрому досягнення»; здатність як до обґрунтованої оцінки різноманітних інновацій; самостійне визначення цілей впровадження інноваційних технологій навчання. До інформаційного належать показники: розуміння суті інформатизації навчання, їх аналіз та самоаналіз; уміння правильно використати інформаційні засоби навчання; здатність до нововведення, використання інформаційних технологій в інноватиці. Діяльнісний критерій передбачає такі показники: спроможність до відбору

інноваційних технологій, упровадження яких дозволяє розв'язати виявлені проблеми; дивергентність педагогічного мислення; уміння планувати процес використання інноваційних технологій під час навчального процесу; сформованість евристичних прийомів розв'язання освітніх проблем; узагальнення результатів упровадження інновацій у практиці роботи ЗВО.

На констатувальному етапі експерименту ми з'ясували, що студенти-спеціальності «Середня освіта (англійська мова і література)» знаходяться на допрофесійному (58%) та початковому (33%) рівнях. Основною причиною такого стану вважаємо уведення педагогічного циклу дисциплін в освітній процес лише на третьому курсі, відсутність читання навчальних дисциплін, зокрема «Основ наукових досліджень», застарілі методики викладання та ін.

Аналіз констатувального експерименту переконав нас у потребі використання інноваційних технологій навчання у під усього навчання у ЗВО.

Все сказане дало можливість розробити і апробувати модель та педагогічні умови (функціонування цілісної системи організації навчання у ЗВО спрямованої на використання інновацій; орієнтація інноваційних технологій як засобу навчання на особистісний, суб'єкт суб'єктний підхід, наявність ресурсів (інноваційного потенціалу, інноваційної активності тощо) до організації навчання засобами інноваційних технологій навчання.

Проведення формувального експерименту довело ефективність відповідної роботи, позитивні зміни. Зокрема в експериментальній групі зросли конструктивний і базовий рівні на 5,25%. Початковий рівень готовності збільшився лише на 25%. Допрофесійний рівень зменшився на 41,5% в експериментальних групах. Такі дані підтверджують потребу використання інноваційних технологій навчання. Завдяки ним реконструюється навчання, зберігається час та зусилля студентів.

Подальшого вивчення вимагають дослідження застосування інноваційних технологій виховання.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Абашкіна Н. Розвиток професійної освіти в Німеччині (кінець XIX–XX ст.): дис... д-ра пед. наук: 13.00.04 / Інститут педагогіки і психології професійної освіти АПН України. Київ, 1998. 400 с.
2. Авторські педагогічні технології в освітньо-виховному середовищі вищої школи: колект. монографія. Вінниця, 2015. 179 с.
3. Адаменко О. Розвиток педагогічної науки в Україні в другій половині XX ст. (1950–2000 рр.): автореф. дис. ... д-а пед. наук.: 13.00.01. / Луганський національний педагогічний університет імені Тараса Шевченка. Луганськ, 2006. 44 с.
4. Белова О. Педагогічні технології в сучасній освіті: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. інж.–пед. спец. Харків: Єдність, 2016. 148 с.
5. Богданова І. Професійно–педагогічна підготовка майбутніх учителів на основі застосування інноваційних технологій: автореф. дис. ... д-ра пед. наук: 13.00.04 / Інститут педагогіки АПН України. Київ, 2003. 32 с.
6. Бондар В. Дидактика: ефективні технології навчання студентів. Київ: Освіта, 1996. 129 с.
7. Васьков Ю. Педагогічні теорії, технології, досвід (дидактичний аспект): для працівників вищої освіти, керівників та вчителів школи, студентів. Харків: Ранок, 2000. 120 с.
8. Великий тлумачний словник сучасної української мови. /уклад.; голов.ред. В.Т.Бусел Київ: Ірпінь, 2009. 498 с.
9. Вітвицька С. Інноваційні педагогічні технології в підготовці вчителів. URL.: <http://zavantag.com/docs/2053/index-36705-1.html>
10. Воробйова С. Структура, критерії і рівні готовності студентів до творчого рішення дидактичних задач. *Рідна школа*. 2012. №4. С. 42-45.
11. Гончаренко С. Український педагогічний словник. Київ: Либідь, 1997. 376 с.
12. ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника. [сайт]. URL.: <http://ifk.pu.if.ua/>

13. Дистанційне навчання як сучасна освітня технологія: зб. тез доп. Всеукр. наук.-метод. семінару з елементами вебінару, [м. Харків, 26 лют. 2016 р.] Харків : РВВ ХТЕІ КНТЕУ, 2016. 136 с.
14. Дичківська І. Інноваційні педагогічні технології. Інноваційні педагогічні технології. 3-тє видання, виправлене. Київ: Академвидав, 2015. 304 с.
15. Енциклопедія педагогічних технологій та інновацій / Автор-укладач Н. П. Наволокова. Х.: Вид. група «Основа», 2009. 176 с.
16. Євдокимов О. Нові педагогічні технології організації навчання студентів: дис... канд. пед. наук: 13.00.01 / Харківський держ. пед. унів-т. Харків, 1997. 181 с.
17. Завалевський Ю. Педагогічні технології підготовки конкурентоспроможного вчителя: навч. посіб. Чернівці, 2011. 303 с.
18. Золотарьова Г. Інноваційні педагогічні технології при підготовці вчителів у Німеччині. дис. ...канд. пед. наук : 13.00.01 / Дрогобицький державний університет імені Івана Франка, Дрогобич, 2017. 220 с.
19. Золотарьова Г. Розвиток технологічного підходу в педагогічній освіті Німеччини. *Молодь і ринок*. 2016. №10 (141). С. 146–151.
20. Інновації у вищій освіті: проблеми, досвід перспективи: монографія/за ред. П. Сауха. Житомир, 2001. 444 с.
21. Калінін В. Інноваційні технології формування професійної компетентності майбутнього вчителя іноземної мови у діалозі культур: навч.–метод. посіб. для студ. вищ. навч. закл. Житомир, 2010. 139 с.
22. Карпенчук С. Педагогічна технологія: антропологічний підхід. *Рідна школа*. 2001. № 8. С. 20–21.
23. Концепція нової української школи. URL.: <http://mon.gov.ua/activity/education/zagalna-serednya/ua-sch-2016>
24. Корчига Є., Прокопів Л. Шляхи формування іншомовної соціокультурної компетенції студентів ВНЗ. Інформаційний бюлетень кафедри педагогіки. 2018. №30. С. 63-65

25. Курс «Інноваційні технології навчання і виховання у ВНЗ»/упорядн. Прокопів Л.М. URL.: http://www.pu.if.ua/depart/PedagogicsHistory/resource/file/robocha_programa/kli.pdf
26. Максимюк С. Педагогіка: [навч. посіб.]. Київ: Кондор, 2005. 667 с.
27. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на 2012 – 2021 р. Схвалено Указом Президента України від 25 червня 2013 року. № 344/2013 URL.: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/344/2013>
28. Нісімчук А., Падалка О., Шпак О. Сучасні педагогічні технології: [навчальний посібник]. Київ: Просвіта, 2000. 368 с.
29. Нісімчук А. Педагогічна технологія [Текст] : підручник для підготовки бакалаврів. Київ: Просвіта, 2003. 163 с.
30. Освітні інноваційні технології у процесі викладання навчальних дисциплін / заг. ред. О. А. Дубасенюк. Житомир, 2004. 262 с.
31. Перспективні освітні технології наук.–метод. посібник / за ред. Г.С. Сазоненко. Київ: Основа, 2012. 560 с.
32. Пєхота О. Особистісно-орієнтована освіта і технології URL.: <http://lib.chdu.edu.ua/pdf/naukpraci/pedagogika/2000/7-1-4.pdf>, с. 23
33. Підласий І. Педагогічні інновації. *Рідна школа*. 2008. № 12. С. 3-17
34. Практикум з курсу «Сучасні педагогічні технології»: навч.–метод. посібник / заг. ред. Н. І. Яковець. – Ніжин: Видавництво НДУ ім. М. Гоголя, 2016. 219 с.
35. Проект Міністерства освіти і науки України та Британської Ради в Україні «Шкільний вчитель нового покоління» URL.: <http://ngschoolteacher.wix.com/ngscht>
36. Про вищу освіту: Закон України від 01.07.2014 р. №1556-VII. Дата оновлення: 28.09.2017. URL.: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1060-12>.
37. Про освіту: Закон України від 05.09.2017 р. №2145- VII. URL.: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>.
38. Прокопів Л, Корчига Є. Інноваційні технології удосконалення професійного розвитку майбутніх викладачів іноземної мови. Професійна

підготовка фахівців у вимірі нових освітніх реалій: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю, ІваноФранківськ, 11-12 жовтня 2018 р. / Упоряд. Гуменюк І.В., та ін. Івано-Франківськ: НАІР, 2018. Ч. 1. –С. 318 - 324

39. Прокопів. Л. Інформаційні технології в педагогіці. Івано-Франківськ: Ви-во «Плай, 2014. 234 с.

40. Смирнова І. Система професійної підготовки майбутніх учителів технологій до розроблення і використання електронних освітніх ресурсів: монографія. Київ: Вища школа, 2017. 335 с.

41. Смолюк І. О. Розвиток педагогічних технологій у вищих закладах освіти України: : дис... докт. пед. наук: 13.00.01 / Волинський державний університет імені Лесі Українки. Луцьк, 1999. 35 с.

42. STEM-освіта – Інститут модернізації змісту освіти URL.: <https://imzo.gov.ua/stem-osvita>

43. Сучасні педагогічні технології: дидактично–інформаційний аспект. Луцьк, 2010. 268 с.

44. Сучасні освітні технології дистанційного та електронного навчання [Текст] : зб. тез доп. Всеукр. наук.-метод. семінару з елементами вебінару / Київ. нац. торг.-екон. ун-т, Харків. торг.-екон. ін-т КНТЕУ, Каф. вищ. математики та інформатики ; [редкол.: Н. Ю. Олійник та ін.]. Харків: РВВ ХТЕІ КНТЕУ, 2017. 86 с.

45. Тарадюк Н., Панасюк О. Інноваційні технології: креативно–виховний аспект: монографія. Луцьк: Твердиня, 2009. 164 с.

46. Уйсімбаєва М. Проектна діяльність: теоретичні аспекти. *Витоки педагогічної майстерності*. 2014. Випуск 13. URL.:<http://dspace.pnpu.edu.ua/bitstream/123456789/2932/1/Uisimbaeva.pdf>

47. Чепіль М., Дудник Н. Педагогічні технології: навч. посіб. [для студ. вищ. навч. закл.]. Київ: Академвидав, 2012. 224 с.

48. Чугай Ю. Змішане або гібридне навчання як трансформація. URL: <http://confesp.fl.kpi.ua/node/1268>

49. Янкович О. Освітні технології вищої школи України: проблеми та перспективи: монографія. Тернопіль: Мандрівець, 2010. 208 с.
50. Kassner L. Opportunities to Personalize Teacher Learning: Innovative Approaches to Bridge Evaluation and Professional Development for Continuous Improvement. Virginia, 2014. 30 с.
51. Levy, F. The new division of labor: How computers are creating the next job market. Princeton University Press. URL: <http://tps://www.richmondfed.org/-/media/richmondfedorg/publications/research>
52. Marrero M. E. Live, online short-courses: A case study of innovative teacher professional International Review of Research in Open and Distance Learning. 2010. №11. С. 81–95.
53. Ottenheimer H. Anthropology of Language: An Introduction to Linguistic Anthropology . Belmont: Wardsworth, 2009. 313 с.
54. Tucker P. The efficacy of portfolios or teacher evaluation and professional development: Do they make a difference. Educational Administration Quarterly. 2003. №39. С. 572–602.

ДОДАТКИ

Додаток А

Класифікація інноваційних технологій навчання

Ознаки	Інноваційні технології
За рівнем застосування	Загальнопедагогічні, предметні, галузеві, локальні, модульні, вузькометодичні
За філософською основою	Матеріалізм-ідеалізм, діалектика-метафізика, наука-доцільність, прагматичні-екзистенціальні, наукові-релігійні
За провідним фактором психічного розвитку	Біогенні, соціогенні, психогенні, ідеалістські
За концепцією засвоєння наукового досвіду	Асоціативно-рефлекторні, розвивальні, інтеріоризаторські, біхевіористичні, гештальт-технології, сугестивні, нейролінгвістичні
За орієнтацією на особистісні структури	Інформаційні. Формування ЗУН, операційні. Формування дій, саморозвитку, формування естетично-художнього ставлення, формування морально-етичного ставлення, евристичні, розвиток творчості, прикладні.
За характером змісту та структури	Навчальні-виховні, світські-релігійні, загальноосвітні-професійні, гуманістичні-технократичні, моно-, проникаючі-, політехнології
За організаційними формами	Групові-альтернативні, академічні-клубні, індивідуальні-групові
Гуманізації та демократизації педагогічних відносин	Педагогіка співробітництва, гуманно-особистісна технологія
Активізації та інтенсифікації діяльності	Ігрові технології; комунікативне навчання, технології інтенсивного навчання, проблемне навчання
За типом управління процесом навчання	Диференційоване, програмоване, індивідуалізоване, перспективно-випереджальне навчання, групові (система малих груп, система «репетитор», програмне управління, комп'ютерне навчання) колективні способи навчання, інформаційні
За підходом, ставленням до людини	Авторитарні, дидактико-, соціо-, антропо-, педоцентричні, особистісно-орієнтовані, гуманно-особистісні, технології співробітництва, вільного виховання, езотеричні
Технології удосконалення	Дидактичне реконструювання навчального матеріалу
За переважним домінуючим методом навчання	Догматичні, репродуктивні, пояснювально-ілюстративні, розвивальне навчання, проблемне, пошукове навчання, творчі, програмовані, ігрові, саморозвивальне навчання
За напрямком модернізації існуючої традиційної системи	На основі гуманізації і демократизації, на основі активізації та інтенсифікації, на основі ефективності організації і управління, на основі методичного і дидактичного реконструювання матеріалу, доцільні альтернативи технології авторських шкіл
За категорією	Масові, просунутої освіти, компенсуючі, віктимологічні, технології роботи з важкими та обдарованими студентами
За рівнем використання	Локальні – загальнопедагогічні - предметні;

Джерело [15, с. 13-16; 18]

Класифікація інноваційних технологій навчання (порівняльний аспект)

Групи педагогічних технологій	Види навчання	Цільові орієнтації:	Технології та методи у педагогічній освіті Німеччини	Аналогії, що використовуються в українських ВНЗ педагогічного профілю
Педагогічні технології на основі гуманізації та демократизації педагогічних взаємовідносин	Генетичне навчання	Реалізується за допомогою методу дотримання історичного контексту, виявлення та пов'язування змісту занять із загальним процесом навчання та розвитку студентів,. У деяких варіантах він трактується як історико-генетичний метод .	Контекстна технологія, Інтерактивний метод навчання «Обери позицію» Метод «Шкала думок»	«Діалог культур» В. Біблера і С. Курганова, «Школа самовизначення» Л. Тубельського, «Педагогіка співробітництва» Ш. Амонашвілі
Педагогічні технології на основі активізації та інтенсифікації діяльності студентів	Комунікативне навчання	Передбачає систему функціонально – взаємообумовлених методичних принципів , об'єднаних єдиною стратегічною ідеєю , спрямованою на навчання будь якого виду мовної діяльності	Інтерактивні технології Метод діалогового навчання	«Теорія і практика комунікативного та інтенсивного навчання іноземній мові» Г. Китай ородської
	Проблемно-орієнтоване навчання	Має на меті створення такої ситуації, яка змушує студента, спираючись на отримані знання, самостійно шукати рішення, що підкріплюється дидактичною майстерністю викладача, яка апелює до інтересів студентів, їх досвіду	Метод проблемного навчання Ситуаційні технології	
	Ігрове навчання	Передбачає визначення мети, спрямованої на засвоєння змісту освіти, вибір виду навчально-пізнавальної діяльності і форми взаємодії педагога і студентів	Ділові ігри, рольові ігри, діловий театр	«Технологія розвиваючих ігор» Б. Нікітіна
	Індивідуальне навчання	Передбачає підбір певного обсягу навчального матеріалу для кожного студента, що дозволить засвоїти матеріал повністю	Особистісно-орієнтовані технології	Технологія індивідуалізації навчання Інге Унт, В.Шадрикова, А.Границької
	Інтенсифіковане навчання	Передбачає досягнення бажаних результатів за рахунок якісних чинників, тобто шляхом напруження, більш ефективного використання розумових можливостей особистості	Метод структурно-логічних схем (Mind mapping), Метод «Мозкового штурму»	Технологія інтенсифікації навчання на основі схемних і знакових моделей навчального матеріалу

				Закінчення додатку Б
Педагогічні технології на основі наукової організації й ефективного управління процесом навчання	Диференційоване навчання	Передбачає навчання кожного студента на рівні його можливостей і здібностей, пристосування (адаптацію) навчання до особливостей різних груп студентів	Метод модульно-рейтингового (тьюторського) навчання	Технологія рівневої диференціації М.Гузик, В.Фірсова
	Групове та колективне навчання	Має декілька втілень: 1. статична пара, що можуть змінювати ролі «викладача»-«студента» (студенти з різними рівнями знань); 2. динамічна четвірка студентів, один обговорює завдання тричі з кожним партнером, причому кожного разу йому необхідно міняти логіку викладу, акценти, темп і адаптуватися до індивідуальних особливостей кожного партнера; 3. варіаційна четвірка, в якій кожен член групи отримує «своє» завдання, виконує його, аналізує разом з викладачем, проводить взаємонавчання як і динамічна четвірка	Метод «Мереживна пилка», «Карусель», «Акваріум»	Технологія колективного способу навчання О.Рівіна
Комп'ютерні (інформаційні) технології навчання	Програмне навчання	Передбачає використання технічних носіїв (програмовані підручники, комп'ютери і т.д.)	Метод комп'ютерного навчання	
	Проектно-орієнтоване навчання	Спрямоване на здобуття учнями знань у тісному зв'язку з реальною життєвою практикою, формування в них специфічних умінь і навичок завдяки системній організації проблемно-орієнтованого навчального пошуку	Метод проектів Метод «портфоліо»	
Альтернативні технології (авторські методики навчання)				Школа самовизначення О.Тубельського Школа завтрашнього дня. Д. Ховарда

Джерело [15; 18]

Робота мережевих сервісів

Алгоритм роботи в Kahoot

<http://www.calameo.com/read/0044851979750f19690e6>

Алгоритм роботи в Plickers

<http://www.calameo.com/read/00448519721c5d2557637>***ДОДАТКИ GOOGLE PLAY****АЛГОРИТМ РОБОТИ В PREZI**

Prezi - мережевий сервіс (англомовний) створення презентацій нової якості. Це полотно, на якому можна як завгодно наносити текст, картинки або відео в абсолютно різних місцях, потім з'єднати маршрутом перегляду і отримати готову презентацію. Всю презентацію можна згорнути в одну картинку, і навпаки, кожен елемент презентації може бути збільшений (акцентований) для більш детального вивчення та залучення уваги.

АЛГОРИТМ РОБОТИ В PADLET

Padlet - це веб – сайт, який дозволяє спілкуватися з іншими користувачами за допомогою текстових повідомлень, фотографій, посилань, презентацій, відео фрагментів тощо. Кожне місце для спілкування називається "стіна". **Padlet** також може бути використаний в якості приватної дошки оголошень.

АЛГОРИТМ РОБОТИ В BLENDSPACE

Blendspace – інтерактивний презентаційний ресурс, який належить до англомовних хмарних технологій. Ресурс має зручний, зрозумілий та легкий у користуванні інтерфейс, відео, картинки, який дозволяє зібрати необхідні ресурси матеріали для уроку: тексти, відео, картинки, веб-сайти, google документи.

АЛГОРИТМ РОБОТИ В LEARNING APPS

Learning Apps є додатком Web 2.0 для підтримки навчання та процесу викладання за допомогою інтерактивних модулів. Існуючі модулі можуть бути безпосередньо включені в зміст навчання, а також їх можна змінювати або створювати в оперативному режимі. Метою є також збори інтерактивних блоків і можливість зробити їх загальнодоступним. Такі блоки (так звані додатки або вправи) не включені з цієї причини ні в які програми або конкретні сценарії. Вони мають свою цінність, а саме Інтерактивність.

Додаток Г

***Визначення критеріїв готовності до організації навчання
засобами інноваційних технологій***

Додаток Г.1

Вимірювання мотивації досягнення успіхів та уникнення невдач

Процедура використання. Учасникам тестування на 20 секунд показується малюнок, після чого вони отримують завдання написати стислу розповідь за таким планом:

1. Що за люди зображені на малюнку?
2. Що відбулося з ними в минулому і призвело до даної ситуації?
3. Що вони роблять зараз?
4. Про що думають зображені люди в даний момент?
5. Охарактеризуйте їх бажання та почуття.
6. Що відбудеться з ними в майбутньому?

На всі ці питання учасники тестування повинні дати письмову відповідь, причому для відповіді на кожне запитання за планом дається тільки одна хвилина. Час контролює експериментатор. Після того, як хвилина закінчилась, він дає команду про перехід до відповіді на наступне запитання. Учасники тестування повинні писати швидко, наводячи ті думки, що виникли першими. У попередній інструкції підкреслюється, що це тест на багатство уяви, яка буде оцінюватися по тому, наскільки докладним, різноманітним і цікавим виявиться текст відповідей на запропоновані запитання.

Після того, як твори учасників експерименту зібрані, їм послідовно показуються ще 3 малюнки, і описана вище процедура повторюється без змін при кожному пред'явленні.

Отримані розповіді за чотирма картинками підлягають спеціальному змістовому аналізу, завдяки якому в них виявляються і кількісно оцінюються ознаки, що свідчать про наявність в учасників тестування потреби в досягненні успіхів або уникнення невдач. Загальна кількість балів, що нараховується певному учаснику тестування в процесі змістового аналізу його твору, розглядається як показник рівня розвитку в нього мотивації досягнення успіху. Цей показник являє собою різницю між двома індексами: тим, що вказує на ступінь розвитку потреби добиватись успіху, і тим, що свідчить про протилежне – прагнення уникати невдач.

Процедура змістового аналізу розповіді учасників тестування

Спочатку встановлюється, має чи ні твір учасника тестування пряме відношення до теми прагнення до досягнення успіху. Якщо на це запитання отримано позитивну відповідь, то твір вважається цінним для подальшого, більш детального аналізу. Якщо відповідь на це запитання негативна або невизначена, то твір більше не аналізується.

Рішення про це приймається на основі аналізу мети, якої прагнуть досягнути персонажі, що описані. Якщо цю мету можна однозначно розцінити як успіх у діяльності, то приймається позитивне рішення. В усіх інших випадках, у тому числі й при виникненні сумнівів у правильності даного рішення, приймається негативне рішення.

Як успіх у діяльності можуть розцінюватись:

1. Прагнення людини до ділового успіху.
2. Прагнення до високої якості професійної діяльності, продуктивності праці.
3. Прагнення до професійного самовдосконалення, до набуття необхідних для досягнення успіхів знань, умінь і навичок.

4. Прагнення до створення чогось нового, оригінального, унікального – такого, що іншими людьми буде, безсумнівно, сприйнято і оцінено як досягнення людини.

Читаючи твір перший раз і орієнтуючись на зазначені критерії, треба віднести його до однієї з наведених нижче груп: Група А – містить у собі твори з явно вираженим прагненням персонажів до успіху. Група Б – розповіді, у яких хтось зайнятий будь-якою корисною діяльністю, але до успіху не прагне. Група В – розповіді, у яких немає навіть натяку на те, що хтось із персонажів зайнятий корисною діяльністю або думає про неї.

Закінчення Додатку І.1

До групи А відносять твори, у яких є судження, що дійсно свідчать про те, що хтось не просто зайнятий діяльністю та думає про неї, але й певним чином прагне домогтися в ній успіху. Для цього необхідно, щоб зміст розповіді відповідав хоча б одному з наведених вище критеріїв.

До групи Б відносять твори, у яких мова йде про роботу, але виникають сумніви в тому, що персонажі дійсно прагнуть досягти успіхів у ній.

Наведемо також приклад розповіді, що належить до групи В, де мова не йде ні про яку корисну діяльність.

«Ці люди йдуть вулицею та побачили паркан. Їх щось зацікавило за парканом. І вони почали дивитися в щілину. Постоять, подивляться і підуть далі».

По закінченні зазначеної процедури розповіді, що віднесено до груп А і Б, отримують по 1 балу і з них для подальшого аналізу відбираються тільки ті, що віднесені до групи А.

Другий етап змістового аналізу розповідей групи А здійснюється таким чином – відбираються речення, що свідчать про таке:

1. Наявність у персонажа, який зайнятий трудовою діяльністю, бажання досягти в ній успіху (мотив досягнення успіху).
2. Наявність у нього ж очікування того, що він дійсно досягне успіху.
3. Наявність у персонажа побоювання того, що на нього чекає невдача.
4. Наявність у персонажа позитивних емоційних переживань у зв'язку з очікуваним успіхом.
5. Наявність у персонажа негативних емоційних переживань у зв'язку з очікуваною невдачею.
6. Наявність у персонажа різноманітних розумових і практичних дій, спрямованих на те, щоб досягти успіху.
7. Наявність на шляху до успіху внутрішніх або зовнішніх перешкод, які персонаж прагне подолати.
8. Наявність у творі кого-небудь або чого-небудь, що подає допомогу персонажу в його прагненні до успіху.
9. Наявність у персонажа єдиного, домінуючого мотиву діяльності, що пов'язаний виключно з прагненням до досягнення успіху.

Оцінка результатів

За допомогою викладеної вище процедури аналізуються всі твори учасників експерименту, що віднесені до групи А, і за кожну з 9 описаних вище ознак нараховується 1 бал. При цьому бали, отримані за ознаками 1, 2, 4, 6, 7, 8 і 9, беруться зі знаком «+», а бали, отримані за ознаками 3 і 5 – зі знаком «-».

Алгебраїчна сума балів є показником ступеня розвиненості мотивів досягнення успіху. Якщо вона позитивна, то робиться висновок про те, що в даного учасника експерименту мотив досягнення успіху переважає над мотивом уникнення невдач, якщо негативна, – мотив уникнення невдач домінує над мотивом досягнення успіху. Якщо вона дорівнює 0, робиться висновок про те, що обидва мотиви взаємно погашають один одного і мотивація досягнення успіху є відсутньою (як реальна поведінкова тенденція).

*Додаток Г. 2**Опитувальник «Основи педагогічного цілеутворення»*

Просимо дати відповідь на такі запитання:

1. Що таке педагогічне цілеутворення?
2. Що таке концептуальна освітня мета?
3. Перерахуйте закономірності процесу педагогічного цілеутворення.
4. Назвіть етапи педагогічного цілеутворення.
5. Стисло охарактеризуйте основні наукові підходи до визначення концептуальних освітніх цілей.
6. Назвіть ідеал виховання гуманістичної педагогіки.
7. Перерахуйте основні функції системи освіти.
8. Назвіть способи педагогічної інтерпретації концептуальних освітніх цілей. Стисло охарактеризуйте їх.
9. Назвіть принципи конструювання освітніх моделей та стисло охарактеризуйте їх.
10. Перелічіть основні тенденції розвитку систем освіти в демократично-споживчих суспільствах на етапі їх становлення та розвитку.
11. Охарактеризуйте загальноцивілізаційні тенденції розвитку освіти в III тисячолітті.
12. Перелічіть основні напрями модернізації системи загальної середньої освіти в Україні.
13. Перерахуйте та стисло охарактеризуйте принципи конструювання та конкретизації освітніх цілей певних педагогічних систем.

***Опитувальник «Інновації у системі вищої освіти України:
теорія і практика»***

1. Назвіть педагогічні інновації, які запроваджуються сьогодні при у ЗВО?
2. Які наукові джерела, присвячені проблемам впровадження зазначених інновацій, Ви можете назвати? Які з них Ви читали?
3. Чи спілкуєтесь Ви з викладачами, які, на Вашу думку, досягли успіхів у процесі запровадження зазначених інновацій? Якщо так, то напишіть, будь ласка, як саме (відвідуєте заняття, берете участь у науково-практичних семінарах тощо)
4. Можете (чи ні) Ви виступити перед Вашими товаришами з доповіддю на одну з таких тем:
 - а) «Теоретичні засади реалізації завдань модернізації системи педагогічної освіти»
 - б) «Шляхом модернізації: мої методичні напрацювання».

Анкета «Техніка самоаналізу та самовизначення»

Інструкція

Нижче подано перелік суджень, що характеризують ставлення до найрізноманітніших сторін життя. Виразіть, будь ласка, своє ставлення до наведених суджень. Якщо Ви погоджуєтесь із судженням, то в таблиці біля відповідного йому номера поставте знак «+», якщо частково, то знак «±», якщо не погоджуєтесь, то знак «-».

1. Дивлячись у майбутнє, я переживаю сумніви та безнадійність.
2. Обставини абсолютно складаються не так, як би мені хотілося.
3. Я погано розумію, що мені робити за даних обставин.
4. Я маю зараз більше проблем, ніж мої знайомі.
5. Я люблю відвідувати нові місця, мандрувати, знайомитися з новими людьми.
6. Я намагаюся впливати на обставини в житті і домагатися свого.
7. Люди, яких я люблю, дарують мені радість.
8. Я прагну до обговорення з іншими людьми проблем, які мене хвилюють.
9. Я відчуваю, що моє життя не складається.
10. Я відчуваю себе надто втомленим і не маю можливості відпочити.
11. Я відчуваю значні утруднення, коли мені потрібно вибирати.
12. Те, що я роблю, інші розуміють абсолютно неправильно.
13. Я вважаю за необхідне перебудувати власні життєві позиції.
14. Я завжди можу придумати щось таке, що дозволить реалізувати задум, план, ідею.
15. Мені зрозуміло, що має сенс у професійній діяльності і як я можу наблизитися до його реалізації.
16. Мене хвилює, чим я можу допомогти іншим людям.
17. У мене є задум, але я не бачу перспективи його реалізації.
18. Те, що буде попереду, мало залежить від мене.
19. Навіть у своїй професійній діяльності я все рідше бачу сенс.
20. Я наштовхуюсь на стіну непорозуміння навколо себе.
21. Я люблю знайомитися з новим поглядом на світ, новою позицією.
22. Я завжди можу знайти час для серйозної розмови.
23. Я хочу, щоб людям жилося краще і знаю, що це залежить і від мене.
24. Я вдячний (а), якщо мені допомагають зрозуміти мої помилки.
25. Я не знаю, що буде далі. Але те, що є зараз, вкрай мало мене влаштовує.
26. Постійні турботи, справи, у мене фактично не залишається часу на особисте життя.
27. Я часто суперечу собі.
28. Життя часто буває до мене несправедливим.
29. Я прагну до освоєння в роботі абсолютно нових методик.
30. Як правило, те, що я роблю, я вибираю самостійно.
31. Я ставлю перед собою мету, працюю та досягаю успіху.
32. Я відверто висловлюю свої думки.
33. Навряд чи я можу досягти значних успіхів у житті.
34. Умови, в яких я живу, мене мало влаштовують.
35. Я легко зможу змінити свою роботу.
36. Мої внутрішні переживання часто іншим байдужі.
37. Я постійно звертаюсь до новітніх джерел інформації.
38. Якщо робота не влаштовує мене, я повністю реалізую себе в особистому житті, хобі та захопленнях.
39. Практично завжди я знаю: відвертий (а) я чи ні.
40. Я вірю, що інші люди допоможуть мені у важку хвилину.
41. Раніше я мав (ла) більше шансів на успіх, ніж зараз.

Закінчення додатку І.4

Мене мало влаштовують ті ролі, які життя змушує мене виконувати.

43. Я не відчуваю гармонії в цьому світі.
44. Все рідше я бачу навколо себе розумних, справедливих людей.
45. Коли я бачу, що мої дії не приводять до позитивного результату, я можу зупинитись і почати все спочатку.
46. У житті гроші абсолютно все не визначають. Є багато інших цінностей..
47. Роблячи добру справу, не треба розраховувати на винагороду.
48. Я багато думаю про проблеми інших людей, турбуюся за них.
49. Я непокоюсь, коли думаю про майбутнє.
50. Для мене важливо отримувати за свою роботу значні гроші.
51. Я не впевнений (на) в тому, що є правильним, а що ні.
52. Інші вбачають у своєму житті більше позитивного, ніж я.
53. Моє ставлення до навколишнього змінюється впродовж життя.
54. Я не надаю великого значення своїм помилкам чи негативним вчинкам.
55. Я завжди знаходжу у своєму житті, у своїй роботі цікаві, позитивні моменти.
56. Я часто захоплююся іншими людьми.

А	Б	В	Г	Д	Е	Є	Ж
1	2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28	29	30	31	32
33	34	35	36	37	38	39	40
41	42	43	44	45	46	47	48
49	50	51	52	53	54	55	56

Обчисліть, будь ласка, суми набраних Вами балів по кожному із стовпчиків таблиці: якщо знак «+» – це 1 бал, знак «±» – 0,5 балів, знак «-» – 0 балів. Усього отримали 8 стовпчиків та 8 значень з максимальним значенням – 7 балів.

Інтерпретація

Перші чотири стовпчики характеризують кризогенні фактори:

Стовпчик А – фактор відсутності перспективи.

Стовпчик Б – фактор зовнішніх обставин.

Стовпчик В – фактор втрати сенсу життя.

Стовпчик Г – фактор відчуження.

Інші чотири стовпчики характеризують фактори подолання кризи:

Стовпчик Д – фактор орієнтації на нове, на розвиток.

Стовпчик Е – фактор суб'єктивного самоконтролю.

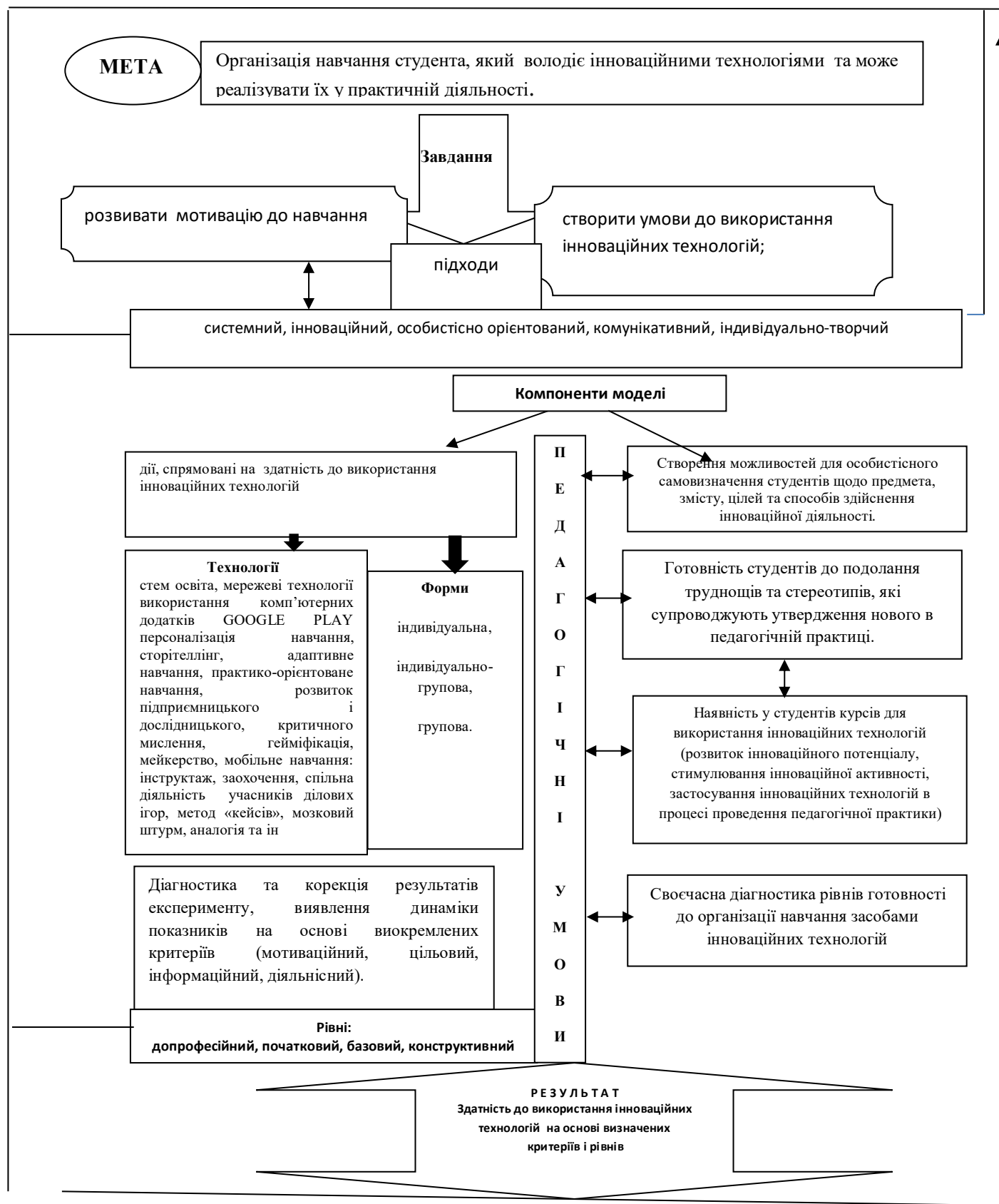
Стовпчик Є – фактор цілі.

Стовпчик Ж – фактор відкритості.

Опитувальник «Педагогічні інновації та педагогічна інноватика»

1. Дайте визначення поняття «педагогічна інновація».
2. Перерахуйте основні чинники, принципи і закономірності інноваційних процесів в освітній галузі.
3. Охарактеризуйте основні підходи до класифікації, виявлення етапів і структури педагогічних нововведень.
4. Дайте визначення понять: «педагогічна творчість», «педагогічне новаторство», «творчий викладач».
5. Розкрийте сутність наукової педагогічної творчості, її етапи і рівні, вимоги до результату наукової педагогічної творчості.
6. Охарактеризуйте мету, етапи і рівні педагогічного новаторства.
7. Охарактеризуйте шляхи розвитку творчих професійних здібностей учителя.
8. Охарактеризуйте соціокультурний, економічний, соціально-психологічний і управлінсько-організаційний аспекти розповсюдження освітніх інновацій.
9. Що таке “ініціативні освітні інновації”, “директивні освітні інновації”?
10. Перерахуйте ініціативні освітні інновації, що отримали визнання в українському педагогічному співтоваристві.
11. Наведіть алгоритм оцінки ініціативних освітніх інновацій.
12. Перерахуйте загальноцивілізаційні тенденції розвитку національних освітніх систем у ХХІ ст.
13. Охарактеризуйте модернізаційні процеси в національній системі освіти.

Модель організації навчання студентів засобами інноваційних технологій



Додаток Ж**Мікротренінги для формування у студентів «Синдрому досягнення»,
Загальні рекомендації**

Вправи мотиваційного тренінгу спрямовані на розвиток мотивації досягнення та інтересу до діяльності. Виконання даних вправ виявляється особливо актуальним тоді, коли в суб'єкта діяльності відсутні її мотиви, або тоді, коли він втратив інтерес до неї.

1.1. Як працювати над вправами

1. Виконуйте всі положення інструкції до кожної вправи.
2. Проаналізуйте ефективність вправи. Поміркуйте над тим, що можна змінити, вдосконалити.

Визначте, які вправи виявились ефективними.

3. Прагніть допомогти іншим. Запропонуйте ці вправи своїм знайомим, товаришам.
4. Поміркуйте про те, наскільки доцільно виконувати конкретну вправу саме Вам. Можливо, Вам немає необхідності виконувати її, наприклад, якщо наполегливість або інші риси, на формування яких спрямовуються певні завдання, у Вас достатньо добре розвинені.

1.2. Тематика тренінгових занять

1. Тренінгові заняття, спрямовані на формування синдрому досягнення.
2. Тренінгові заняття, спрямовані на формування почуття особистісної причинності.
3. Тренінгові заняття, спрямовані на формування оптимальної тактики цілеутворення.

1.3. Приклади вправ, спрямованих

на формування синдрому досягнення

Вправа 1. Тема успіху.

Мотивація, як відомо, тісно пов'язана з когнітивними процесами (зі сприйняттям, мисленням тощо). Змінюючи «кут сприйняття» певних об'єктів, формуючи новий стиль мислення, ми розвиваємо й нове відношення до об'єктів своєї діяльності, формуємо її нові мотиви.

Ця вправа спрямована на зміну мотивації шляхом формування нового позитивного мислення. Нижче наведено ряд висловлювань, що притаманні людям з високою мотивацією досягнення. Вам необхідно виконати певні завдання з даними висловлюваннями. Припускаємо, що засвоївши ці судження, ви почнете не тільки міркувати, але й діяти, як людина з високою мотивацією досягнення.

Висловлювання

1. Людина повинна все життя рухатися вперед.
2. Впевнені в собі люди стають щасливими.
3. Я обов'язково досягну успіху у своїй справі.
4. Готовність до успіху – майже половина секрету його досягнення.
5. Я зроблю те, що задумав.
6. Я не буду відмовлятися від справи при першій невдачі.
7. Успіх приходить до того, хто його прагне.
8. Я твердо знаю, чого хочу досягти.
9. Успіх приходить до того, хто мислить категоріями успіху.
10. Я склав план досягнення мети і обов'язково досягну її.
11. Я наполегливо реалізую свої плани.
12. На мою мрію ніщо не вплине.
13. Ніхто не переможений, поки не визнав себе переможеним.
14. Я впевнений, що є якийсь спосіб, що я знайду його.
15. Я буду намагатись перетворювати невдачу на перемогу.
16. Я вірю в себе.
17. Успіх залежить від моїх зусиль і бажання досягнути його.
18. Я задоволений своєю працею.
19. Віра в успіх, величезне бажання й уява, наполегливість у досягненні поставленої мети – складові успіху.

► Завдання.

1. Використовуючи ці й інші висловлювання, напишіть текст (щось подібне до самонавіювання), який можна було б перечитувати з метою формування мотивації досягнення.
2. Один раз на день упродовж місяця перечитуйте текст самонавіювання.
3. Вчіть напам'ять по одному висловлюванню в день.

Вправа 2. Придумай девіз.

У кожної людини є певні принципи, яких вона прагне дотримуватись і які спрямовують її поведінку. Наприклад, цілеспрямована і наполеглива людина у своїй діяльності може керуватися принципом: «Що б не було, обов'язково доведи справу до кінця». Впевнену в собі людину може підтримувати такий девіз: «Я зможу досягти цього, ніщо мене не зупинить».

Як правило, внутрішні принципи формуються під впливом інших людей. Але ви здатні й самостійно, цілеспрямовано формувати власні принципи й переконання, що будуть допомагати вам у досягненні поставлених цілей. Вибравши девіз та діючи згідно з ним, можна легко засвоїти його. Розвиваючи позитивне мислення відповідно до нових внутрішніх установ і принципів, можна змінити свою мотиваційну систему. Адже відомо: як людина мислить, так вона й чинить.

Виходячи із зазначеного, пропонується такі завдання.

1. Уявіть, що Ви людина з високою мотивацією досягнення. Придумайте девіз, який би орієнтував Вас на досягнення певної мети. Девіз повинен подобатися Вам, надихати Вас на подолання труднощів і проблем, спрямовувати на наполегливу працю.
2. Підберіть декілька варіантів девізу, щоб згодом вибрати кращий із них. Різноманітність девізів необхідна також і для того, щоб відобразити різні аспекти мотивації досягнення. 1 варіант: спрямованість на формування наполегливості й здатності долати труднощі. 2 варіант: спрямованість на формування систематичної роботи з досягнення цілей. 3 варіант: спрямованість на розвиток впевненості в собі. 4 варіант: спрямованість на розвиток прагнення вдосконалювати свою майстерність.
3. Напишіть свій девіз на аркуші і розмістіть аркуш на робочому столі або стіні так, щоб Ви могли постійно його бачити
4. Час від часу змінюйте деякі слова девізу (щоб уникнути механічного сприймання). Певний ефект дає й переформулювання девізу.
5. Придумайте розповідь на тему, пов'язану з девізом. Спробуйте як можна яскравіше зобразити ситуацію, виразити своє ставлення й почуття.

Вправа 3. Уникнення невдачі.

Поразка, невдача можуть призвести до зниження самооцінки, і саме це визначає прагнення деяких людей уникнути невдачі, підтримуючи цим почуття самоповаги.

Типовим випадком поведінки, що спрямована на уникнення невдачі, є відкладання роботи на потім. Для деяких людей приємніше сприймати себе достатньо здібними, але неорганізованими, ніж навпаки.

Виходячи зі сказаного, пропонуються такі завдання.

Варіант А.

1. Поміркуйте над тим, яким би Ви хотіли бачити себе: а) достатньо здібним, але неорганізованим; б) людиною недостатньо здібною, але наполегливою, організованою?
2. Поміркуйте, чи визначається поразка (невдача) саме відсутністю здібностей? Які інші фактори, на Вашу думку, можуть визначити невдачу?
3. Запишіть позитивні моменти, пов'язані з невдачею.
4. Поміркуйте й запишіть, що б Ви сказали людині, яка потерпіла невдачу. Запишіть аргументи, за допомогою яких Ви б спробували не тільки втішити людину, але й надихнути на подальшу діяльність.
5. Запишіть, що б Ви сказали собі у хвилини невдачі та розчарування. Які б слова виявилися спроможними не тільки відновити душевну рівновагу, але й спонукати до діяльності?

Варіант Б.

► Завдання.

За допомогою аргументів, сформульованих при виконанні попереднього завдання, переконайте інших учасників гри «Коло» в їх справедливості.

Вправа 4. Сформуль позитивний образ «Я».

Часто почуття власної безпорадності, низька самооцінка є наслідком негативного самосприйняття: людина бачить у собі багато небажаних рис, недоліків, слабостей. Такий образ свого «Я» негативно впливає на мотивацію й діяльність особистості.

Якщо ви відчуваєте себе безпорадним і безсилим у певній діяльності, то, як правило, не будете докладати значних зусиль; ваша мотивація в такому випадку буде низькою. А коли ви впевнені в собі, то ваше ставлення до діяльності буде зовсім іншим.

Виходячи із зазначеного, пропонуються такі завдання.

1. Поміркуйте й запишіть Ваші позитивні риси характеру (5), особливості особистості, що допомагають Вам у навчанні і житті.
2. Згадайте і запишіть Ваші найбільш значні досягнення (5). Поміркуйте, які Ваші позитивні риси характеру (здібності) обумовили ці досягнення.
3. Згадайте й запишіть позитивні висловлювання на Вашу адресу (3). Який мотиваційний вплив вони мали?
4. Випишіть все гарне, що Ви можете сказати про себе. Складіть текст (щось подібне до самонавіювання), який допомагав би Вам підтримувати позитивний образ «Я» і спонукав до досягнення подальших успіхів.
5. Завжди є можливість для вдосконалення, а усвідомлення шляхів розвитку дасть Вам значний мотиваційний заряд. Тому поміркуйте або порадьтеся з викладачем (якщо треба, то з психологом) відносно напрямів і методик вашого особистого професійного й особистісного розвитку. Виділіть 5 напрямів, у яких Ви плануєте розвиватися, визначте методи й процедуру відстеження результатів розвитку.
6. Виберіть людину з низькою самооцінкою. Згадайте позитивні риси й особливості цієї людини. Поміркуйте, яким чином, використовуючи їх, можна було б підтримати, підбадьорити її, допомогти сформувати позитивний образ «Я». Зробіть це.

Додаток 3**Методичні рекомендації до використання інноваційних і інформаційних Інтернет-технологій навчання для студентів спеціальності «Середня освіта»(англійська мова і література)****Метод «Портфоліо» у структурі самостійної роботи студентів.**

Мета: навчальна: ознайомити з сутністю методу «Портфоліо», сформувати вміння активно використовувати знання, аналізувати перспективи використання даних технологій; розвивальна: розвивати уяву, творчий підхід; виховна: виховувати творчого студента.

Практичне завдання: ділова гра: «Прийом на вчителя роботу» .

Особи: директор, завуч, вчителі і особа, яку приймають.

Робота у групах. Студент готуючись до практичного заняття повинен був підготувати власне портфоліо вчителя, яке буде оцінене на практичному занятті у вигляді ділової гри. Де директор, та вся приймальна комісія, оцінюватимуть портфоліо особи, яку приймають на роботу.

Тема: Педагогічні технології на основі активізації і інтенсифікації діяльності студентів (Ігрові технології. Проблемне навчання. Інформаційні технології).

Мета: навчальна: ознайомити з сутністю педагогічних технологій на основі інтенсифікації діяльності, розвивати уміння аналізу перспективного використання даних технологій у процесі організації навчання студентів; розвивальна: розвивати уміння імпровізувати; виховна: виховувати компетентного студента.

Практичні завдання: 1. Робота у групах. Розробка та представлення однієї з обраних ігрових технологій. (Студенти обирають індивідуальну картку з завданням)

Психодрама («Ситуація створення успіху»)

1. Повторіть теоретичні засади та особливості організації даної гри.
2. Розробіть та опишіть сценарій проведення.(10 хв)
3. Підготуйте необхідні матеріали. (2 хв)
4. Представте гру. (4 хв)

Інтелектуальна гра (для студентів 1 курсу з теми: «What do you know about Great Britain?»)

1. Повторіть теоретичні засади та особливості організації даної гри.
2. Розробіть та опишіть сценарій проведення (Місце гри у навчально-виховному процесі, мета, етапи організації та проведення гри).(10 хв)
3. Підготуйте необхідні матеріали. (2 хв)
4. Представте гру. (4 хв)

Використання соціальних мереж *Facebook*, [Instagram](https://www.instagram.com), Twitter та ін.

Facebook (www.facebook.com) - це соціальна мережа, яку використовують для спілкування (писемного чи усного), але це не те ж саме, що й академічне письмо, бо в соц.мережах здебільшого використовують неформальний текст (у Facebook, блогах, Twitter).

Facebook може використовуватися як надійне навчальне середовище, яке залучає основну масу студентів. Так, існує певний позитивний вплив на мотивацію студентів – це робити вправи в середовищі соціальної мережі, наприклад Facebook. Рекомендуємо брати взяти участь у онлайн-розмовах, щоб зробити взаємодію у виконанні домашнього завдання, також до такої онлайн-бесіди ми залучали викладача, як партнера, що значно полегшить роботу студентів і дасть змогу викладачці оцінити роботу студентів. Участь онлайн-групах для навчання на Facebook для обговорення своїх завдань, обміну ідеями та вирішення проблем під час а вивчення курсу

Заняття з дитячої літератури з використанням мережі Facebook

Мета: ознайомити студентів з англійською дитячою літературою 20 століття.

Завдання студентів: використовуючи чати для спілкування в мережі Facebook провести опитування серед студентів щодо прочитаного твору, біографії письменників та ін.

Окрім ряду опитувань, викладач створює групу в соціальній мережі, де студенти обговорюють тему, проблемні запитання, а викладач контролює їх роботу.

Дослідження науковців показали, що засвоєння культурних відмінностей і пристосування до нової культури є легшим для тих студентів, хто має більше відносин у соціальних мережах з представниками інших культур. Facebook є придатним середовищем для посилення відносин культур і усунення культурного розриву.

[Instagram](https://www.instagram.com) (www.instagram.com) – це популярна соціальна мережа, яка дозволяє швидко редагувати фото і ділитися ними . За допомогою цієї соціальної мережі ми розвивали візуальне мислення.

На практичних заняттях, особливо з гуманітарних дисциплін інстаграм ми організовували передачу змісту поезії, прозаїчного твору. А також за допомогою хештегів, ділилися інформацією з друзями, та шукали схожі за інтересами світлини.

Проектне заняття за допомогою Instagram Мета: ознайомлення з мистецтвом та зарубіжною літературою 19 століття.

Завдання студентів: створення сторінки в мережі присвяченій цій темі.

Час виконання: 1 тиждень

Викладач, як наставник повинен створити сторінку в мережі Instagram та розподілити обов'язки між студентами. Так, кожен студент виступає як

дослідник та редактор сторінки. За кожним студентом закріплюється літератор чи митець, і студент створює історії та пости з фотографіями та описом життя письменника, описом картини, історією та передумовами створення того чи іншого твору.

Викладач контролює роботу студентів онлайн та оцінює роботу за певними критеріями: повнота, зміст, активність на сторінці, обізнаність студентів.

Організовуючи таку роботу, викладач може давати додаткові ігрові завдання на заняттях: «полювання на історію в Instagram» - з метою перевірки мобільності студентів, «кращий пост» - обрання найкращого історичного посту студентів за день та ін.

Twitter (<https://twitter.com>) – соціальна мережа, для обміну повідомленнями, знаходження геолокації з додаванням фото, аудіо та текстового формату. Особливістю твіттера є наявність так званих «твітів» - певних месенджерів, цитат, думок. Дана мережа є завдяки таким «твітам» надає можливість кожному ввести свій мікроблог. Практично твітер ми можемо застосовувати, як і фейсбук: для пошуку іноземних друзів, сторінок та спільнот педагогів, вчителів, навчальних матеріалів, а також проводити різні опитування серед студентів та прослідковувати виконання певного завдання, якщо воно стосується соціальних медіа.

YouTube (www.youtube.com) відеохостинг, що розміщує відео. На практичних заняттях дану мережу доцільно використовувати з метою пошуку, перегляду ми створення навчальних відео.

Coogle — www.coggle.it - це онлайн додаток для створення Mind map у якому передбачено безкоштовний тарифний план. Інтелект-карта — це логічна схема, з чого випливає, що всі її компоненти мають бути пов'язані між собою. Використання інтелект-карт на заняттях має безліч варіацій: підготовки до презентацій чи публічних виступів;

- покращення ефективності навчання та запам'ятовування (конспекти, написання наукових робіт, аналіз матеріалу);
- складання плану досягнення навчальних цілей;
- мозкового штурму;
- організації роботи команди;
- організації проектів тощо.

Якщо розглядати соціальні мережі суто для вивчення іноземних мов то виділяють ряд найбільш популярних додатків: **Busuu**, **Italki**, **WeSpeke**, **Skype**. Всі ці соціальні мережі схожі на Facebook, але об'єднанні однією спільною метою – вивчити іноземну мову. Тут люди з різних куточків світу шукають собі в «друзі» носія мови, яку вони прагнуть вивчити і спілкуються з ним. Так в мережі Italki (Italki.com) ви можете знайти собі наставника чи вчителя, а в Skype (Skype.com) та WeSpeke (WeSpeke.com) маєте можливість поспілкуватись в аудіо-чатах.

Заняття з використанням віртуальної навчальної спільноти Padlet: «English folklore»

Мета: ознайомити студентів з віртуальної навчальної спільноти Padlet, сформувати вміння активно використовувати соціальні мережі з навчальною метою. Розширити знання з англійського фольклору.

Завдання студентів: створення ментальних карт, введення сторінки в Twitter, YouTube, та використання сервісу <http://learningapps.org/>.

Викладач заздалегідь створює дошку в Padlet з інформацією для тлумачення нового матеріалу: ментальні карти, онлайн-коміксів (за допомогою сервісу ToonDoo (<http://www.toondoo.com/>)), тести (сервіс LearningApps (<http://learningapps.org/>));

На початку заняття об'єднуємо студентів у групи, відповідно до назв соціальних мереж.

Кожна група виконує певні завдання, а саме:

1. Група «Twitter» — шукає англійських педагогів, літераторів, письменників того часу; знайомиться і шукає мережі людей, які цікавляться англійською літературою та віднайти в цих групах інформацію з теми заняття для створення ментальної мапи.

2. Учасники групи «YouTube» — шукають відповідну інформацію в контенті мережі (серед відповідних каналів англійських педагогів, літераторів, письменників), створюють свій аккаунт в мережі YouTube, де додають відібрані відео. І за допомогою сервісу <http://learningapps.org/> створюють вправи по відібраній інформації з англійського фольклору.

Заняття за допомогою мобільного додатку Busuu

Busuu (busuu.com) — це мобільний додаток, який дає можливість попрацювати над вашими слабкими сторонами у вивченні мови, оскільки складається з таких блоків: словник, діалог, письмо та мовлення. І якщо студент обрав блок письмо, то доки він успішно цей блок не виконає, то не зможе відкрити блок мовлення.

Для студентів навчання за допомогою цих програм буде не тільки ефективним, а й цікавим не тільки з навчальною метою, а й з розважальною.

Щодо спілкування з іноземними студентами у соціальних мережах, то цю «дружбу» слід використовувати не суто для вивчення мови, а й для обміну культурами. Так, можна організовувати онлайн-навчання та проектне навчання зі студентами з даною метою — обміну культурами.

1 заняття тема: «Познайомимось з Вами»

Мета: ознайомлення студентів та взаємодія у соціальних мережах.

Завдання студентів: обмін культурою за допомогою соціальних мереж, або мобільних додатків.

Час виконання: 1 тиждень

За тиждень студенти повинні дізнатись якомога найбільше про свого іноземного друга та його культуру. Викладач може ставити завдання перед студентами:

- Виявити схожості та відмінності в культурах;
- Описати себе та свою культуру 3 реченнями;
- Створення фотоколажів, відео, листівок для свого іноземного друга у соцмережі;

Студенти мають можливість взаємодіяти соціально та обмінюватися інформацією про свою власну культуру. Загалом, студенти можуть попрактикуватись в неформальному, так і в граматично правильному письмі.

Заняття з використанням мобільних додатків IBooks та ToonDoo : «Irish and Scottish writers of children's prose and poetry»

Мета: ознайомлення студентів з ірландськими та шотландськими дитячими письменниками, вироблення навичок мобільного навчання.

Завдання студентів: робота в мобільному додатку IBooks.

Перед парою викладач скидає в спільноту посилання на книгу("The Chronicles of Narnia" Cl. St Lewis), уривок тексту(**At the Back of the North Wind by G. MacDonald**), параграф, який будуть розглядати на парі. Студенти додають це посилання в мобільний додаток та користуються ним на парі.

На закріплення пройденого матеріалу, студенти повинні створити комікс за прочитаним в додатку ToonDoo (<http://www.toondoo.com/>).

MovieMaker – це програма пакету Microsoft Windows, яка дозволяє працювати з відеофайлами: редагувати, вирізати, додавати фрагменти, титри, звук. Широко використовується для створення слайд-шоу, кліпів та міні-фільмів.

Movavi – це комерційна програма для конвертування відео-, аудіо-матеріалів, а також створення анімацій та власних відео.

Заняття з іноземної (англійської) літератури

Мета: ознайомлення з твором R. Dale "Charlie and the Chocolate Factory", вироблення навичок працювати в Microsoft PowerPoint, MovieMaker, Movavi.

Завдання студентів: прочитати даний твір та зробити буктрейлер до нього.

Суть буктрейлеру представлення прочитаної книги у вигляді відео. Студенти можуть брати готові зображення чи створювати свої власні відповідно до персонажів книги та основних подій, накладати короткий опис до книги та музику в запропонованих додатках. Готове відео студенти викладають в онлайн-бесіду викладачу, на свою сторінку в соціальній мережі, або у створену групу в Facebook.

Заняття для студентів з дисципліни «Країнознавство» з ведення блогів та ресурсами WordPress.com, Blogger.com, Tumblr

Мета: узагальнення знань з вивченої дисципліни, виробити навички роботи з ведення блогів та ресурсами **WordPress.com, Blogger.com, Tumblr**.

Завдання студентів: створення та введення блогу з обраної теми дисципліни, наприклад: територія, населення, географічне положення Великої Британії, США та Канади; . Історичні особливості розвитку Великої Британії, США та Канади та ін.

Викладач може запропонувати студентам ввести блог з початку вивчення певної теми, чи виділити певний час на введення блогу. До критерій оцінення буде входити не тільки змістовність та логічність викладу, а й оформлення блогу, регулярність введення та його популярність серед студентів.

Blogger.com

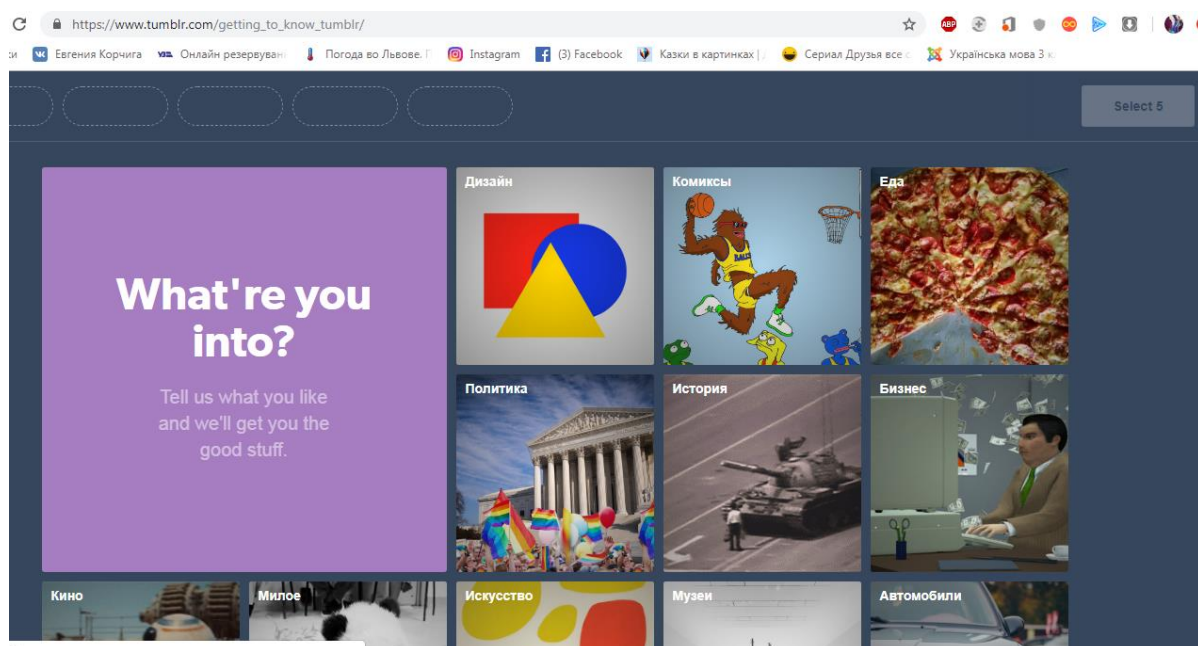
The image shows a screenshot of a Blogger blog and its administrative interface. The top part displays the blog's front page, which has a dark, textured background with a map of Europe. The title 'Middle Ages' is prominently displayed in a large, serif font. Below the title, there are navigation links: 'Головна сторінка', 'Роль релігії і церкви', 'Знамениті жінки Середньовіччя', and 'Тамплієри'. A profile picture of a woman is shown with the name 'jane' and the location 'Львів, Ukraine'. The date 'неділя, 30 жовтня 2016 р.' is visible at the bottom left of the blog page.

The bottom part of the image shows the Blogger admin interface. The left sidebar contains various management tools: 'Сообщения' (7 total, 1 draft, 6 published), 'Статистика', 'Комментарии', 'Прибыль', 'Страницы', 'Дизайн', 'Тема', 'Настройки', and 'Список чтения'. The main area shows a list of posts with checkboxes for selection. The posts listed are:

- «Солодощі або життя». Вважалося, що для того, щоб задобрити духів і налагодити з ними контакт, не...
- Вітаємо з Хеловіном! З нагоди свята, давайте трохи ознайомимось з історією свята, яке зародилося в ...
- Знамениті жінки Середньовіччя
- (без названня) - marked as 'Черновик' (Draft)
- Свята інквізиція (Іспанська) Суд, створений в 1478 році католицьким монархом Фердинандом II Араго...
- *Нехай Середньовіччя - режим сваволі, неправедний, у багатьох відношеннях нестерпний; проте він н...

Each post entry shows the author 'jane', the number of comments, and the publication date. An 'Отправить отзыв' (Send feedback) button is located at the bottom right of the admin interface.

Tumblr



WordPress.com

